

CENTRUM PRO LIDSKÁ PRÁVA A DEMOKRACII

Bulletin lidských práv

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

únorové číslo Bulletinu otevíráme textem Adély Horákové, která se věnuje rozhodnutí Soudního dvora EU o uznávání stejnopohlavních manželství napříč členskými státy. Ačkoli závěr působí jasně, vyvolává řadu otázek týkajících se hranic unijního práva a povinností členských států.

V sekci mezinárodní trestní spravedlnosti přináší Lucie Pirklová analýzu přelomového rozsudku nad bývalým konžským ministrem Rogerem Lumbalou, který díky principu univerzální jurisdikce představuje významný krok v boji proti beztrestnosti za zločiny proti lidskosti. Lucie Bartáková pak shrnuje turbulentní rok 2025 pro Mezinárodní trestní soud, poznamenaný politickými tlaky, sankcemi i nutností obhajovat svou legitimitu na půdě OSN.

Evropský systém ochrany lidských práv zastupuje Adéla Krejčířová textem k rozhodnutí ESLP ve věci J. S. proti Slovensku, v němž soud konstatoval porušení článku 3 Úmluvy v případě domácího násilí. Kryštof Urban doplňuje přehled o inter-

vencích třetích stran, které umožňují státům, organizacím i občanské společnosti vstupovat do dialogu s ESLP a přispívat k jeho rozhodovací praxi.

V části Mezinárodní politika, byznys a lidská práva se Kristýna Sýkorová věnuje hluboké institucionální krizi OSN, která vstupuje do osmého desetiletí své existence v jedné z nejtěžších konstelací od svého založení. Klára Čepičková se zaměřuje na rostoucí snahy o dosažení digitální suverenity Evropy. Přibližuje, jak EU i členské státy reagují na závislost na zahraničních technologiích a jaké kroky podnikají k posílení vlastní odolnosti v digitální oblasti.

Českou sekci uzavírá Gabriela Grünová článkem o obnoveném řízení před Ústavním soudem ve věci oznámeného jednání kněze, které mohlo naplňovat znaky trestného činu znásilnění.

Přejeme Vám inspirativní čtení.

Kolektiv Centra pro lidská práva a demokracii

Obsah

Téma	 	3
• Manželé v jednom státě, manželé ve všech státech		3
1) Mezinárodní trestní spravedlnost	 	6
• Konec desetiletí beztrestnosti: přelomový rozsudek nad bývalým konžským ministrem		6
• Turbulentní rok 2025 pro Mezinárodní trestní soud		8
• Aktuality sekce Mezinárodní trestní spravedlnost		11
2) Evropský systém ochrany lidských práv	 	13
• Jednomyslné rozhodnutí ESLP o porušení čl. 3 Úmluvy Slovenskem		13
• Intervence třetích stran (amicus curiae) v řízení před ESLP		16
• Aktuality Evropské sekce		19
3) Mezinárodní politika, byznys a lidská práva	 	21
• Multilateralismus pod tlakem: Finanční kolaps a strukturální proměna OSN		21
• Evropa na cestě k digitální suverenitě		24
• Aktuality sekce Mezinárodní politika, byznys a lidská práva		27
4) Česká republika a lidská práva	 	29
• Nové aspekty ochrany obětí sexuálního zneužívání: obnovené řízení před Ústavním soudem ve věci zneužití knězem		29
• Aktuality české sekce		32
Monitoring lidskoprávních publikací		35
Redakce Bulletinu		36

Ilustrační fotografie lavice v kostele, autorka: Gabriela Grünová. Upraveno: oříznutí.

SERVIS PRO ZÁJEMCE O LIDSKÁ PRÁVA NA WEBU CENTRA

Pokud se zajímáte o lidská práva, na webu Centra najdete řadu zajímavých informací. V sekci Blog naleznete další zajímavé krátké články či rozhovory s významnými osobnostmi a v sekci Akce se dozvíte, jaké konference a odborné diskuze jsme uspořádali nebo právě chystáme.

Na webu máme rovněž například seznam letních škol, kterých se můžete zúčastnit, včetně potřebných termínů, dále manuál výzkumu lidských práv s řadou odkazů na užitečné zdroje a relevantní instituce, a další užitečné informace.

Více na www.centrumlidskaprava.cz

Manželé v jednom státě, manželé ve všech státech

Adéla Horáková*

Může členský stát odmítnout uznat manželství dvou mužů uzavřené v jiném členském státě proto, že uznávající členský stát sám ve svém vnitrostátním právu manželství stejnopohlavních párů nepovoluje? O tom rozhodoval Soudní dvůr Evropské unie. Byť jeho závěr zní na první pohled jasně, budí některé otázky.

Pro koho je přeshraniční uznání manželství důležité?

V Evropské unii žije zhruba 16 milionů mezinárodních párů. Zároveň 17,9 milionů lidí, kteří žijí v EU, se narodilo v jiném členském státě EU. Je statisticky pravděpodobné, že zhruba 10 % z nich jsou LGBT+ lidé. Celá západní Evropa (mimo Itálie) a rostoucí počet států z bývalého komunistického bloku (Slovinsko, Estonsko) umožňují manželství stejnopohlavním párům. Lze tedy předpokládat, že velká skupina neheterosexuálních občanek a občanů EU stojí před otázkou - pokud se vrátím domů, ztratím tam svoje manželství? Příklad dvou z nich řešil Soudní dvůr Evropské unie (SDEU) v rozhodnutí č. j. C-713/23 ve věci Wojewoda Mazowiecki.

Jakub Cupriak-Trojan a Mateusz Trojan jsou dva muži, oba občané EU, kteří uzavřeli manželství v Německu. Když chtěli toto manželství uznat v Polsku, polské úřady to odmítly proto, že polské právo manželství stejnopohlavních párů nezná. Polské soudy pak položily SDEU tuto předběžnou otázku: Může členský stát odmítnout uznat stejnopohlavní manželství uzavřené v jiné členské zemi proto, že uznávající stát sám manželství dvou mužů nebo dvou žen nepovoluje?

Závěr soudu

SDEU na to odpověděl jednoznačně - nemůže. Polsko nesmí odmítnout uznat manželství dvou

Svatební obřad stejnopohlavního páru [1]

mužů „z důvodu, že právo tohoto členského státu nepovoluje manželství mezi osobami stejného pohlaví [...]”. Zároveň Polsko nesmí odmítnout „provést přepis oddacího listu do matriky prvního členského státu, pokud je tento přepis jediným prostředkem, který tento členský stát stanoví pro takové uznání”.

Soud došel k závěru, že neuznání manželství vzniklého v Německu brání výkonu práva svobodného pohybu (čl. 21 Smlouvy o fungování Evropské unie) a zároveň je v rozporu s právem na respektování soukromého a rodinného života (čl. 7 Listiny základních práv EU) a zákazem diskriminace (čl. 21 odst. 1 Listiny), protože:

- a. brání manželům pokračovat v Polsku v rodinném životě, který si vytvořili nebo upevnili v Německu v důsledku uzavření manželství (bod 50);

- b. překážkou pokračování v rodinném životě je nemožnost požívat „tohoto právního postavení, které je jisté a jehož se lze dovolávat vůči třetím osobám“ (bod 52), a nemožnost „při mnoha činnostech každodenního života, a to jak ve veřejné, tak v soukromé sféře, uplatnit svůj rodinný stav“ (bod 53);
- c. neuznání manželství způsobí manželům „značné administrativní, profesní a soukromé obtíže“ (bod 51).

Soud na několika místech výslovně stanoví, že uznávající stát (Polsko) musí uznat přesně ten institut vzniklý v hostitelském státě (Německo). Má povinnost umožnit páru „požívat rodinného stavu, který vznikl v hostitelském členském státě“ (bod 61) a „uplatnit svůj rodinný stav, který vznikl v hostitelském členském státě“ (bod 53). Nikde v rozsudku soud neříká, že kdyby Polsko mělo nějaký institut jiný než manželství, uznávající svazky dvou mužů, nebo dvou žen, nemuselo by plnohodnotně uznávat manželství.

Stát má povinnost uznat zahraniční manželství „výhradně pro účely výkonu práv, která tyto osoby dovozuji z unijního práva“ (bod 61).

Národní soudy nemohou použít výhradu veřejného pořádku při uznávání stejnopohlavního manželství, protože „[t]aková povinnost uznání tak neporušuje národní identitu ani neohrožuje veřejný pořádek členského státu původu“ (bod 62).

Musí manželství uznat i Česká republika, i když má institut partnerství?

Při výkladu rozsudku se mezi veřejností objevilo několik otázek. Tomu se nelze divit, vzhledem k určité stručnosti a někdy nejasnosti vysvětlení ze strany soudu. Jednou z nich je, zda povinnost uznat manželství jako manželství má i stát, který sice nemá ve svém vnitrostátním právu manželství stejnopohlavních párů, ale má jinou úpravu jejich svazku. Jinými slovy zda má i Česká republika povinnost uznat manželství dvou žen nebo dvou mužů jako manželství, nebo jej může překvalifikovat a uznat pouze jako partnerství?

Proti povinnosti uznávat manželství jako manželství v důsledku rozsudku SDEU lze ve veřejném

prostoru vysledovat tři základní argumenty. Dovolují si níže provést syntézu těchto argumentů z různých zdrojů a reagovat na ni svým hodnocením.

1. *Soud říká, že uznávat manželství jako manželství musí stát jen tehdy, pokud stanoví „jediný způsob uznání“ (bod 75). Z toho plyne, že pokud má i jiný způsob, jako je například adaptace na partnerství, může adaptaci provést a neuznává manželství jako manželství, ale jen jako partnerství.*

Domnívám se, že toto soud neříká. Soud výslovně rozlišuje mezi „uznáváním“ (v anglické verzi rozsudku „recognition“, ve francouzské verzi rozsudku „reconnaissance“) a „způsobem uznávání“ (anglicky „procedures for recognising“, francouzsky „modalités de reconnaissance“). Uznání je výsledek, způsob uznání je proces vedoucí k tomu výsledku. U uznání soud opakovaně stanoví, že manželství má být uznané jako manželství. U způsobu uznání říká, že je na členském státě, jaký způsob zvolí, že jich může být i více. V Polsku je jen jeden a to přepis zahraničního oddacího listu do polské matrice. Pokud by měl nějaký stát více způsobů, může si vybrat, jaký způsob zvolí. Ať už ale zvolí stát jakýkoli způsob (proceduru) uznání, musí ji aplikovat stejně na páry opačného pohlaví i na páry stejného pohlaví, jinak se jedná o diskriminaci založenou na sexuální orientaci (bod 75).

2. *Soud říká, že účelem uznání manželství jako manželství je výkon práv vyplývajících z unijního práva. Pokud český institut partnerství dává partnerům téměř všechna práva jako manželům, včetně práv vyplývajících z práva EU (například pobytové práva), nemusí Česká republika uznávat manželství jako manželství a může ho adaptovat na partnerství.*

Z odůvodnění rozsudku (viz výše) vyplývá, že už samotné neuznání manželství jako manželství je porušením práv vyplývajících z práva EU, jmenovitě práva na svobodný pohyb, práva na respektování soukromého a rodinného života a práva na rovné zacházení. Toto porušení nemůže dle mého názoru zhojit žádný katalog vnitrostátních práv. Ani kdyby vnitrostátní právní řád dával partnerům stejná práva pobytu jako manželům, jakékoli překvalifikování nebo adaptace rodinného stavu vzniklého v hostitelské zemi, představuje omezení svobody pohybu.

3. *SDEU nemá vůbec pravomoc stanovovat členským státům povinnosti v oblasti rodinného práva, to je ve výlučné kompetenci členských států. Nemůže proto státům přikázat uznat zahraniční manželství.*

Soud samozřejmě nemůže nařizovat členským státům, aby zavedly do svého vnitrostátního práva manželství stejnopohlavních párů, a ani to neměl v úmyslu (bod 47). Nemá na to kompetence, tato oblast rodinného práva je výlučně v kompetenci členských států. Evropská unie má ale pravomoci v případech, kdy rodinněprávní vztahy mají přeshraniční prvek (například i v přeshraničním uznávání rodičovských práv). A právě situaci s přeshraničním prvkem se zde zabýval soud.

Otázkou, která s tímto souvisí (ale jejíž zodpovězení přesahuje prostor daný tomuto příspěvku) je, jaký efekt bude uznání mít. Jaký katalog práv budou mít stejnopohlavní manželé, jejichž manželství bylo v České republice uznáno jako manželství? Stejný jako mají manželé, nebo jen jako partneři? Nicméně ať už je odpověď na ni jakákoli, nemění to nic na povinnosti uznávat manželství jako manželství.

Povinnost uznat manželství dávno stanoví i naše vnitrostátní právo

Byť se debata o přeshraničním uznávání manželství zintenzivnila v důsledku vynesení výše rozebraného rozsudku, je důležité nezapomínat na to, že Česká republika měla povinnost uznávat zahraniční stejnopohlavní manželství už před vnesením tohto rozsudku. A to z důvodů spočívajících v jejím vlastním vnitrostátním právu. Uznání rozhodnutí a důkazní moc veřejných listin cizích států upravuje zákon o mezinárodním právu soukromém (ZMPS). Ten nikde nerozlišuje manželství podle pohlaví manželů. A proto české úřady mají povinnost postupovat stejně ve věcech týkajících se manželství párů opačného pohlaví i stejného pohlaví. To, že Česká republika sama manželství stejnopohlavních párů nemá, na tom nic nemění. Speciální úprava uznávání registrovaných partnerství a obdobných poměrů v ZMPS není zmocněním pro zvláštní matriku, aby překvalifikovala zahraniční manželství na partnerství.

Dnešní praxe je bohužel jiná. Pokud stejnopohlavní pár, který uzavřel manželství v jiné zemi EU, požádá o zápis tohoto manželství do české matriky, provede zvláštní matrika tzv. adaptaci. Ve správním řízení rozhodne o tom, že nevydá oddací list osvědčující vznik manželství, ale pouze oddací list osvědčující partnerství. Tak česká veřejná listina osvědčuje něco, co nikdy nenašlo.

Zvláštní matrika pravděpodobně odmítá uznávat stejnopohlavní manželství i v důsledku rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 5. 2018, č. j. 8 As 230/2017-41. Nicméně velká část jeho tehdejší právní argumentace (jakkoli již tehdy kritizované) je dle mého názoru dnes již překonaná, včetně například argumentace rozporu s veřejným pořádkem. Což ostatně deklaruje i SDEU (viz výše).

Závěr

Česká republika má povinnost uznávat manželství stejnopohlavních párů uzavřených v zahraničí jako manželství. Překvalifikovat tento rodinný stav na partnerství je v rozporu s českým vnitrostátním právem. A v případě manželství uzavřených v členském státě EU je tento postup také v rozporu s judikaturou SDEU.

Adéla Horáková je advokátka a externí konzultantka organizace Jsme fér.

Zdroje

Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 25.11. 2025 ve věci C-713/23 Jakub Cupriak-Trojan a Mateusz Trojan v. Wojewoda Mazowiecki

Fotografie

[1] Svatební obřad stejnopohlavního páru. Zdroj: Jsme fér.

1) Mezinárodní trestní spravedlnost

Vedoucí sekce: Nikola Burdová a Klára Popelková

Konec desetiletí beztrestnosti: přelomový rozsudek nad bývalým konžským ministrem

Lucie Pirklová

Nedávný rozsudek francouzského soudu v případě bývalého konžského ministra Rogera Lumbaly představuje významný moment v boji proti beztrestnosti za zločiny proti lidskosti. Po více než dvaceti letech od násilí páchaného během Druhé války v Kongu se díky principu univerzální jurisdikce otevřela možnost trestního stíhání.

Pařížský soud (Cour d'Assises) odsoudil na konci minulého roku bývalého vůdce povstalecké skupiny a pozdějšího politika z Demokratické republiky Kongo (DRK) Rogera Lumbalu k 30 letům odnětí svobody. Obžalovaný byl shledán vinným ze spoluúčasti na zločinech proti lidskosti spáchaných před více než dvaceti lety během Druhé války v Kongu. Verdikt se týká násilí, které po dlouhá desetiletí zůstávalo nepotrestáno, a představuje jeden z nejzásadnějších kroků evropské justice směrem k postihování mezinárodních zločinů spáchaných v zahraničí.

Rozsudek se přitom opírá o princip univerzální jurisdikce, který umožňuje trestní stíhání nejzávažnějších mezinárodních zločinů bez ohledu na místo jejich spáchaní. Právě tento princip umožnil projednat případ před francouzským soudem, jelikož konžská justice se s těmito zločiny nikdy nevyřádala.

Kontext konfliktu a role Rogera Lumbaly

Ozbrojený konflikt v DRK na přelomu tisíciletí, známý jako Druhá válka v Kongu, patří k nejkrvavějším konfliktům v moderní africké historii, který po sobě zanechal miliony mrtvých

Civilisté byli hlavní obětí konfliktů [1]

a katastrofální humanitární následky. V letech 1998–2003 se do konfliktu zapojily desítky ozbrojených skupin i zahraničních aktérů. Civilisté, mezi nimiž byli i početní příslušníci původního afrického obyvatelstva Bambuti, se stali hlavními oběťmi systematického násilí. Právě v tomto kontextu působilo hnutí RCD-N, politicko-vojenská skupina vedená Lumbalou.

RCD-N se podle zjištění soudu podílelo na operaci „Effacer le Tableau”, což byla plánovaná, systematická kampaň násilí proti civilnímu obyvatelstvu konžské provincie Ituri, prováděná zejména v letech 2002–2003. Tato operace zahrnovala vraždy, mučení, sexuální otroctví, nucené práce a systematické drancování vesnic a připravila o domov více než 100 000 lidí.

Roger Lumbala jako politický vůdce RCD-N se hrál v této kampani klíčovou roli – podle rozsudku nejenže o zločinech věděl, ale svým postavením a rozhodnutími přispíval k jejich umožnění. Jednotky RCD-N byly po mírových dohodách v roce 2003 integrovány do státní armády a Lumbala se po letech exilu vrátil do politického života. Závažnost zločinů spáchaných během této operace však zůstala po dlouhou dobu bez trestněprávního postihu.

Odvaha přeživších tváří v tvář spravedlnosti

Samotný proces před pařížským soudem se vyznačoval kontrastem mezi nepřítomností obžalovaného, a naopak silnou účastí obětí daných zločinů. Zatímco Roger Lumbala se hlavního líčení odmítl osobně zúčastnit, soudní síň zaplnily hlasy přeživších, z nichž mnozí přicestovali osobně, aby svědčili o utrpení svých komunit a domáhali se spravedlnosti po letech mlčení. Jejich výpovědi nepředstavovaly pouze mimořádný projev odvahy a odhodlání, ale tvořily páteř dokazování.

Otevřená budoucnost případu

Na základě provedeného dokazování odsoudil soud Rogera Lumbalu k trestu odnětí svobody v délce 30 let. Vzhledem k mimořádné závažnosti trestných činů mu jako dodatečný trest uložil také trvalý zákaz pobytu na území Francie. Lumbala i obžaloba podali odvolání, a případ tak vstoupil do další fáze soudního přezkumu.

Trestní řízení však nepředstavuje konečnou kapitolu celého procesu. Na konec června 2026 je totiž naplánováno samostatné jednání o náhradě škody v občanskoprávním řízení. V této fázi řízení se soud bude zabývat nároky obětí na finanční odškodnění za újmu utrpěnou v souvislosti se zmíněnými trestnými činy.

Význam rozsudku pro mezinárodní spravedlnost

Prosincový rozsudek je přelomový především tím, že se jedná o první rozhodnutí národního soudu, které se přímo zabývá zločiny spáchanými během Druhé války v Kongu. Francouzský soud se tímto rozhodnutím postavil proti dlouhodobé nečinnosti, která dané zločiny po desetiletí obklopovala, a ukázal, že ani výrazný časový odstup nemusí automaticky znamenat konec trestní odpovědnosti.

Význam rozhodnutí dalece přesahuje samotný případ. Soud potvrdil, že systematické útoky na majetek civilního obyvatelstva, včetně plenění, ničení zdrojů obživy a zbavování základních prostředků k přežití, mohou naplňovat znaky zločinů proti lidskosti. Tím vytvořil důležitý precedent

pro budoucí trestní řízení vedená na základě principu univerzální jurisdikce.

Rozhodnutí zároveň zdůraznilo zásadní roli obětí a organizací občanské společnosti, jejichž dlouhodobá dokumentační a právní práce umožnila, aby se tento případ vůbec dostal před soud. Verdikt tak vysílá jasný signál – zločiny páchané v kontextu ozbrojených konfliktů nemohou zůstat bez odezvy.

Zdroje

Collombat, L. (2025, listopad). DR Congo. Roger Lumbala and the “erasers” of Ituri and North Kivu Justice. *AfriqueXXI*. Získáno z: <https://afriquexxi.info/DR-Congo-Roger-Lumbala-and-the-erasers-of-Ituri-and-North-Kivu-Justice>.

French authorities arrest Roger Lumbala, former militia leader, for crimes against humanity in DR Congo. (2021, leden 4). CEASE-FIRE Centre for Civilian Rights. Získáno z: <https://www.cease-fire.org/french-authorities-arrest-roger-lumbala-former-militia-leader-for-crimes-against-humanity-in-dr-congo/>.

Landmark Verdict of Former Congolese Minister Ends Decades of Impunity. (2025, prosinec 15). TRIAL International. Získáno z: <https://trialinternational.org/latest-post/landmark-verdict-of-former-congolese-minister-ends-decades-of-impunity/>.

Makumeno, E. & Muia, W. (2025, prosinec 16). French court sentences ex-DR Congo rebel and politician to 30 years in jail. *BBC*. Získáno z: <https://www.bbc.com/news/articles/c4ge7412evlo>.

Review of the Roger Lumbala trial: an analysis of the verdict of the Paris Cour d'assises. (2026, únor 9). TRIAL International. Získáno z: <https://trialinternational.org/latest-post/review-of-the-roger-lumbala-trial-an-analysis-of-the-verdict-of-the-paris-cour-d-assises/>.

Roger Lumbala Convicted of Complicity in Crimes Against Humanity. (2025, prosinec 15). Minority Rights Group. Získáno z: <https://minorityrights.org/lumbala-verdict-2/>.

Fotografie

[1] Civilisté byli hlavní obětí konfliktů. Děti v komunitách zasažených ozbrojenými konflikty, autorka: Lucie Pirklová, 5. 8. 2019, zdroj: vlastní archiv autorky.

Turbulentní rok 2025 pro Mezinárodní trestní soud

Lucie Bartáková

Rok 2025 představoval pro Mezinárodní trestní soud mimořádně náročné období, poznamenané politickými tlaky, sankcemi, institucionálními skandály i opakovanými útoky na jeho legitimitu. Listopadové vystoupení předsedkyně soudu Tomoko Akane před Valným shromážděním OSN, při němž představila výroční zprávu soudu, tak nebylo jen ohlédnutím za uplynulým obdobím, ale i obhajobou jeho role v systému mezinárodní trestní justice.

Dne 11. listopadu 2025 promluvila předsedkyně Mezinárodního trestního soudu (MTS) Tomoko Akane k Valnému shromáždění OSN, aby představila výroční zprávu soudu. Ve svém vystoupení popsala jeho činnost, aktuální případy i výzvy, kterým čelí. Současně připomněla podstatu a důvody jeho vzniku: „Mezinárodní trestní soud byl zřízen mezinárodním společenstvím, aby se zabýval trestní odpovědností jednotlivců, a nikoli odpovědností států.“ Akane zdůraznila důležitost silného a nezávislého soudu a také jeho neopomenutelnou roli při zajišťování spravedlnosti obětem „nepředstavitelných zvěrstev, která hluboce šokují svědomí lidstva“.

Akane zároveň akcentovala postavení obětí v řízeních před MTS. Soud, podle jejích slov, „dává obětem hlas, prostor k vyprávění jejich příběhů a naději, že pravda bude uznána a odpovědnost nalezena“. Připomněla, že „poskytování naděje a pravdy trpícím lidstvu je samotným jádrem *raison d'être* [důvodem bytí] soudu“. V této souvislosti poukázala i na význam reparací a rozvoj restorativní justice.

Předsedkyně Akane upozornila také na bezprecedentní tlak, kterému soud v uplynulém roce čelil, a riziko eskalace hrozeb.

Na závěr svého projevu poděkovala státům a OSN za podporu a spolupráci a vyzvala je k obraně mezinárodního právního systému. Zmínila některé klíčové případy projednávané soudem a připo-

Předsedkyně MTS Tomoko Akane [1]

mněla, že zatykače lze vykonat pouze ve spolupráci s členskými státy: „soud důrazně a naléhavě žádá smluvní státy, aby i nadále plnily své zákonné povinnosti v souladu se závazkem učiněným při podpisu Římského statutu“.

Mezinárodní spravedlnost pod bezprecedentním tlakem

Spojené státy americké v roce 2025 zavedly vůči MTS rozsáhlé sankce, které představují dosud nejtvrďší nátlak na tuto instituci. Sankce přišly ve třech vlnách a směřovaly proti soudcům, žalobcům i administrativnímu aparátu jako odvěta za kroky soudu proti USA jako odvěta za kroky soudu proti USA a Izraeli.

K obdobnému postupu se uchýlilo i Rusko, které v polovině listopadu oznámilo, že obvinilo z nezákonného pronásledování ruských občanů hlavního žalobce Karima Khana a osm členů MTS, kteří se podíleli na vydání zatykače na ruského prezidenta Vladimira Putina kvůli deportacím ukrajinských dětí do Ruska. Khan je navíc žalován pro podporu Hamásu u jeruzalémského okresního soudu.

Hlavní žalobce Khan se v minulém roce dostal do centra pozornosti také kvůli vyšetřování vznesených obvinění ze sexuálních deliktů. Po dobu externího vyšetřování proto odstoupil ze své funkce.

V minulém roce soud znovu čelil kybernetickému útoku. Kybernetické útoky, které představují novou hrozbu pro mezinárodní soudy a tribunály, podkopávají autoritu mezinárodních soudních orgánů a brání jejich schopnosti efektivně vykonávat spravedlnost. Jednalo se již o druhý útok na informační systémy soudu. K útoku nebyly sděleny žádné podrobnosti.

Samostatnou kapitolu problémů tvoří nejisté a nedostatečné financování, které ovlivňuje akceschopnost MTS. Soud je závislý na dobrovolných příspěvcích a příspěvcích členských států. V únoru 2025 chybělo na vyměřených příspěvcích 74 milionů eur. Rozpočet na rok 2026 navíc vykazuje nárůst potřebných finančních prostředků na téměř 200 milionů eur.

Pro fungování soudu je klíčové, aby státy dostaly svým závazkům. A to nejen těm finančním. Mnoho členských států dlouhodobě neplní svou povinnost spolupracovat. Stalo se tak v případě Mongolska, Maďarska a Itálie. Itálie propustila libyjského velitele justiční policie Najeema. Mongolsko nerespektovalo zatykač na ruského prezidenta Putina a Maďarsko nezatklo izraelského premiéra Netanjahua. Pro smluvní státy je spolupráce povinností podle části 9 Statutu a zatčení pachatele a jeho předání soudu je jedním z prostředků, jak tuto povinnost naplnit.

Začátkem roku 2025 Maďarsko dokonce oznámilo svůj záměr odstoupit od Římského statutu. Další ránou pro již tak křehkou spravedlnost je ohlášené odstoupení států Sahelu, o kterém jsme psali v říjnovém vydání Bulletinu (viz říjnové vydání Bulletinu, str. 7-9).

Budova MTS [2]

Činnost soudu v číslech

Navzdory rostoucímu tlaku Akane ve svém projevu potvrdila, že MTS zůstává neochvějný ve svém poslání prosazovat odpovědnost a mezinárodní spravedlnost. „Navzdory všem výzvám bude Mezinárodní trestní soud i nadále vykonávat svůj soudní mandát k řešení individuální trestní odpovědnosti s plnou nezávislostí a nestranností“, uvedla.

Svým projevem navázala na Výroční zprávu MTS o jeho činnosti za rok 2024/2025. Navzdory turbulentním časům a nejisté budoucnosti zakončil soud zmíněné období s 63 konanými slyšeními. Přípravné senáty vydaly nebo odpečetily zatykače v souvislosti se situacemi v Afghánistánu,

Libyi, na Filipínách, Ukrajině a ve státě Palestina. V minulém roce se tak počet vydaných a nevykonaných zatykačů zvýšil na třicet tři. Ve dvanácti státech Úřad žalobce pokračoval ve vyšetřování mezinárodních zločinů.

Trest byl uložen v případě Al-Rahman (Darfúr) a případech Yekatom a Ngaïsson (Středoafriická republika). Pokračovalo řízení v případě Said Abdel Kani (Středoafriická republika), jehož rozhodnutí se očekává v nejbližší době. Soud také poprvé rozhodoval v nepřítomnosti obžalovaného – v případě Kony (Uganda) byla potvrzena obvinění a věc byla postoupena projednacímu senátu.

K MTS byl vydán bývalý filipínský prezident Rodrigo Duterte a vysoce postavený úředník libyjské věznice Ali El Hishri. Ačkoliv se předpokládalo, že rok 2026 bude rokem prázdných soudních síní, tento předpoklad se tedy zřejmě nenaplní.

Mezinárodní spravedlnost na rozcestí

Rok 2025 tak v historii MTS zůstane zapsán jako rok paradoxů: na jedné straně čelil snahám o svou úplnou diskreditaci a paralýzu, na straně druhé dokázal dál aktivně naplňovat svůj mandát. Nové soudní procesy, které odstartují v roce 2026, jsou tím nejjasnějším vzkazem. Ukazují, že i navzdory sankcím, skandálům a odchodům některých smluvních stran zůstává myšlenka univerzální jurisdikce naživu. Zda z této turbulentní éry vyjde soud posílen, bude záviset především na tom, zda mezinárodní společenství a smluvní státy dokáží přejít od rétorické podpory (i když i ta občas schází) ke skutečné a hmatatelné spolupráci.

Zdroje

INTERNATIONAL CRIMINAL COURT. *Annual report of the International Criminal Court to the United Nations on its activities in 2024/25* [online]. 11. 11. 2025 [cit. 2026-02-25]. Dostupné z: <https://www.icc-cpi.int/news/annual-report-international-criminal-court-united-nations-its-activities-2024/25>.

BOTBOL, Amelie a Akiva VAN KONINGSVELD. *Hostage families sue ICC prosecutor Khan for Hamas support* [online]. The Jewish Chronicle, 17. 8. 2025 [cit. 2026-02-25]. Dostupné z: <https://www.thejc.com/news/israel/hostage-families-sue-icc-khan-hamas-support-lqrmn8vj>.

BRITSKÉ LISTY. *Rubio uvalil sankce na čtyři soudce Mezinárodního trestního soudu za to, že se zaměřili na USA a Izrael* [online]. 6. 6. 2025 [cit. 2026-02-25]. Dostupné z: <https://blisty.cz/art/126423-rubio-uvalil-sankce-na-ctyri-soudce-mezinarodniho-trestniho-soudu-za-to-ze-se-zamerili-na-usa-a-izrael.html>.

Žalobce MTS Karim Asad Ahmad Khan během své přísahy [3]

ČTK. *Rusko obvinilo prokurátora a 8 členů Mezinárodního trestního soudu, kteří vydali zatykač na Putina* [online]. iROZHLAS.cz, 14. 11. 2025 [cit. 2026-02-25]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/rusko-obvinilo-prokuratora-a-8-clenu-mezinarodniho-trestniho-soudu-kteri-vydali_2511142226_jar.

WILKINS, Brett. *Mexico Leads 59 Nations Defending ICC Against 'Unacceptable' Trump Sanctions* [online]. Common Dreams, 14. 11. 2025 [cit. 2026-02-25]. Dostupné z: <https://www.commondreams.org/news/mexico-icc-sanctions>.

AFP. *The Sahel leaves the ICC* [online]. Justice Info, 22. 9. 2025 [cit. 2026-02-25]. Dostupné z: <https://www.justiceinfo.net/en/150149-the-sahel-leaves-the-icc.html>.

ČTK. *Maďarsko musí nadále spolupracovat se soudem v Haagu, řekl mluvčí instituce k návštěvě Netanjahua* [online]. iROZHLAS.cz, 3. 4. 2025 [cit. 2026-02-25]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/maďarsko-musi-nadale-spolupracovat-se-soudem-v-haagu-rekl-mluvci-instituce-k_2504031804_jkd.

JUSTICE INFO. *Karim Khan's sexual allegations: a timeline* [online]. Justice Info, 1. 9. 2025 [cit. 2026-02-25]. Dostupné z: <https://jjustice.net/karim-khan-s-sexual-allegations-a-timeline/>.

INTERNATIONAL CRIMINAL COURT. *ICC detects and contains new sophisticated cyber security incident* [online]. International Criminal Court, 19. 6. 2025 [cit. 2026-02-25]. Dostupné z: <https://www.icc-cpi.int/news/icc-detects-and-contains-new-sophisticated-cyber-security-incident>.

Fotografie

- [1] Předsedkyně MTS Tomoko Akane. Autor: ICC-CPI, 30. 9. 2024, zdroj: ICC-CPI.
- [2] Budova MTS. Autor: ICC-CPI, 21. 2. 2020, zdroj: ICC-CPI.
- [3] Žalobce MTS Karim Asad Ahmad Khan během své přísahy. Autor: ICC-CPI, 16. 6. 2021, zdroj: ICC-CPI.

Aktuality sekce Mezinárodní trestní spravedlnost

Karolína Nešpůrková

Genocida Rohingů u Mezinárodního soudního dvora

Dne 12. ledna bylo zahájeno veřejné slyšení u Mezinárodního soudního dvora ve věci porušování Úmluvy o zabránění a trestání zločinu genocidia Myanmarem. Ten je obžalován kvůli vojenským operacím prováděným v provincii Rakhine, jejichž cílem měla být tamní náboženská menšina Rohingové.

V roce 2019 Gambie zažalovala Myanmar kvůli podezření ze spáchání zločinu genocidy proti muslimským Rohingům. Masivní operace myanmarského vojska měly mít za následek rozsáhlé zabíjení, sexuální násilí a vypalování vesnic. Více než 700 000 Rohingů bylo nuceno uprchnout do sousedního Bangladéše, kde doposud žijí v uprchlických táborech. Podle Úřadu Vysokého komisaře OSN pro lidská práva se jedná o “učebnicový případ etnických čistek”. Myanmar nařčení prohlašuje za nepodložená a tvrdí, že na území zasahoval proti terorismu.

Jde o první případ genocidy projednávaný po více než deseti letech. Lze tedy očekávat, že soudci této příležitosti využijí a nastaví rozhodovací praxi, která bude účinně vymáhat odpovědnost státu za takové činy a zároveň blíže vymezí pojetí zločinu genocidy. Tento případ má potenciál stát se precedentem, který výrazně přispěje k ochraně obětí genocidy. Konečný verdikt je očekáván koncem tohoto roku.

Smrt Kaddáfího - konec šance na spravedlnost

Dne 3. února byl zavražděn Saif al Islam Kaddáfí, syn bývalého Libyjského vládce Muammara Kaddáfího. Jeho smrtí končí šance Mezinárodního trestního soudu (MTS) postavit jej před soud za údajné spáchání zločinů proti lidskosti v roce 2011, tedy v době pádu režimu jeho otce.

Kvůli nespolupracující Libyi nebyl Kaddáfí nikdy souzen [1]

Kaddáfí nikdy neměl oficiální funkci ve vládních strukturách Lybie, ale v letech 2000–2011 byl považován za pravou ruku svého otce a jeho pravděpodobného nástupce. Za jeho působení v čele státu byl známý snahou zlepšit vztahy Lybie se Západem a prosazováním lidských práv. To se změnilo v roce 2011 se zahájením protestů opozice proti Muammarovi Kaddáfímu. Mladý Kaddáfí se během této revoluce postavil na stranu svého otce a aktivně se podílel na tvrdém potlačování protestů, včetně vražd, mučení a dalších mezinárodních zločinů.

Rada bezpečnosti OSN ve stejném roce vydala rezoluci, kterou zároveň povolila intervenci v Libyi ze strany NATO a svěřila případ do jurisdikce MTS. Již po pár týdnech byl na Kaddáfího vydán zatykač. Kvůli absentující kooperaci ze strany Lybie se ho ale nikdy nepovedlo zadržet. Osoby podezřelé z páchání mezinárodních zločinů stále působí v libyjských státních institucích a minimálně v případě Kaddáfího se oběti spravedlnosti už nikdy nedočkají.

Nekooperující Itálie se bude zpovídat Shromáždění smluvních států

Italské úřady před rokem zadržely Osama El-masru Najeema, Lybijce podezřelého ze spáchání mezinárodních zločinů, na kterého MTS vydal zatykač. Následně ho však propustili a umožnili mu návrat zpět do Libye, místo aby byl předán MTS.

MTS v lednu rozhodl, že Itálie nesplnila svou povinnost spolupráce se soudem. V těchto případech má soud možnost předat případ buď Valnému shromáždění OSN nebo Shromáždění smluvních států. Většina soudců hlasovala pro druhou možnost. Shromáždění smluvních států, skládající se ze států, které ratifikovaly Římský statut, zváží další kroky a případné důsledky pro Itálii. Obdobně byl Shromáždění smluvních států v minulém roce postoupen případ Maďarska za nesplnění povinnosti zatknout Benjamina Netanyahu.

Shromáždění se bude pravděpodobně zabývat i italským vnitrostátním právem, ve kterém zcela chybí hmotněprávní předpisy o mezinárodních zločinech. Navíc se ukázalo, že existují i procesněprávní nedostatky, které poskytují výkonné moci kontrolu nad rozhodováním o žádostech o spolupráci s MTS. Právě to brání rychlému a automatickému provedení žádostí MTS.

Zdroje

- Amnesty International. (2026, únor). *Libya: 15 years after uprising against Gaddafi's rule impunity reigns fueling ongoing abuses* [tisíková zpráva]. Získáno z: <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2026/02/libya-15-years-after-uprising-against-gaddafi-rule-impunity-reigns-fueling-ongoing-abuses/>.
- Anderson, J. (2026, únor). Gaddafi's Death, the Last Nail in an ICC Coffin. *Justiceinfo.net*. Získáno z: https://www.justiceinfo.net/en/155092-gaddafis-death-last-nail-icc-coffin.html?mc_cid=39e74571c8&mc_eid=66d3621954.
- Austin, A. (2026, únor). Italy, Hungary's Snub of ICC Arrests Should be a Wake-Up Call for the EU. *Human Rights Watch*. Získáno z: <https://www.hrw.org/news/2026/02/10/italy-hungarys-snub-of-icc-arrests-should-be-a-wake-up-call-for-the-eu>.
- Drury, F. (2026, leden). Myanmar begins defence in landmark genocide case at UN court. *BBC*. Získáno z: <https://www.bbc.com/news/articles/c1wz8vyq54xo>.
- Independent Investigative Mechanism for Myanmar. (2026). ICJ – *The Gambia v. Myanmar*. Získáno z: <https://iimm.un.org/en/icj-gambia-v-myanmar>.
- Meloni, S. (2026, leden). La Camera preliminare della Corte penale internazionale ha deferito l'Italia all'Assemblea degli Stati parte per la mancata cooperazione nel caso Almasri. *Sistema Penale*. Získáno z: <https://www.sistemapenale.it/it/scheda/meloni-la-camera-preliminare-i-della-corte-penale-internazionale-ha-deferito-litalia-allassemblea-degli-stati-parte-per-la-mancata-cooperazione-nel-caso-almasri>.
- Mishra, V. (2026, leden). UN World Court begins landmark hearings on Rohingya genocide case against Myanmar. *UN News*. Získáno z: <https://news.un.org/en/story/2026/01/1166746>.

Shromáždění smluvních států řeší pochybení Itálie a Maďarska [2]

- Root, R. (2026, únor). ICJ hears Rohingya genocide allegations in case expected to set legal precedent. *International Bar Association*. Získáno z: <https://www.ibanet.org/ICJ-hears-Rohingya-genocide-allegations-in-case>.
- Rohingya victims confront Myanmar Military in genocide case. (2026, únor 10). *European Commission*. Získáno z: https://fpi.ec.europa.eu/news/rohingya-victims-confront-myanmar-military-genocide-case-2026-02-10_en#:~:text=From%2012%20to%2029%20January%202026%2C%20for,which%20will%20be%20announced%20in%20due%20course.
- Saif al-Islam Gaddafi, son of former leader, killed in Libya. (2026, únor 3). *Al-Jazeera*. Získáno z: <https://www.aljazeera.com/news/2026/2/3/saif-al-islam-gaddafi-son-of-former-leader-killed-in-libya>.
- The ICC, Non-Cooperation and the Cost of Impunity in Libya: Lessons from 2025. (2026, leden 6). *Coalition for the International Criminal Court*. Získáno z: <https://www.coalitionfortheicc.org/news/icc-noncooperation-and-cost-impunity-libya-lessons-2025>.

Fotografie

- [1] Kvůli nespolečnickým Liby nebyl Kaddáfí nikdy souzen. Li-bye, autor: generováno pomocí ChatGPT 5 podle předlohy Barbory Bulánkové, 25. 8. 2025.
- [2] Shromáždění smluvních států řeší pochybení Itálie a Maďarska. Special session of the Assembly of States Parties on the review of the amendments on the crime of aggression, autor: ICC-CPI, 9. 6. 2025, zdroj: ICC-CPI.

2) Evropský systém ochrany lidských práv

Vedoucí sekce: Tomáš Opat a Eliška Andrš

Jednomyslné rozhodnutí ESLP o porušení čl. 3 Úmluvy Slovenskem

Adéla Krejčířová

Evropský soud pro lidská práva v rozhodnutí *J. S. proti Slovensku* rozhodl, že Slovensko porušilo článek 3 Úmluvy. Exmanžela stěžovatelky, který se na ní dopouštěl domácího násilí, slovenské soudy neshledaly vinným. Vnitrostátní soudy pochybily mj. v tom, že případ nezkoumali z hlediska genderově podmíněného násilí.

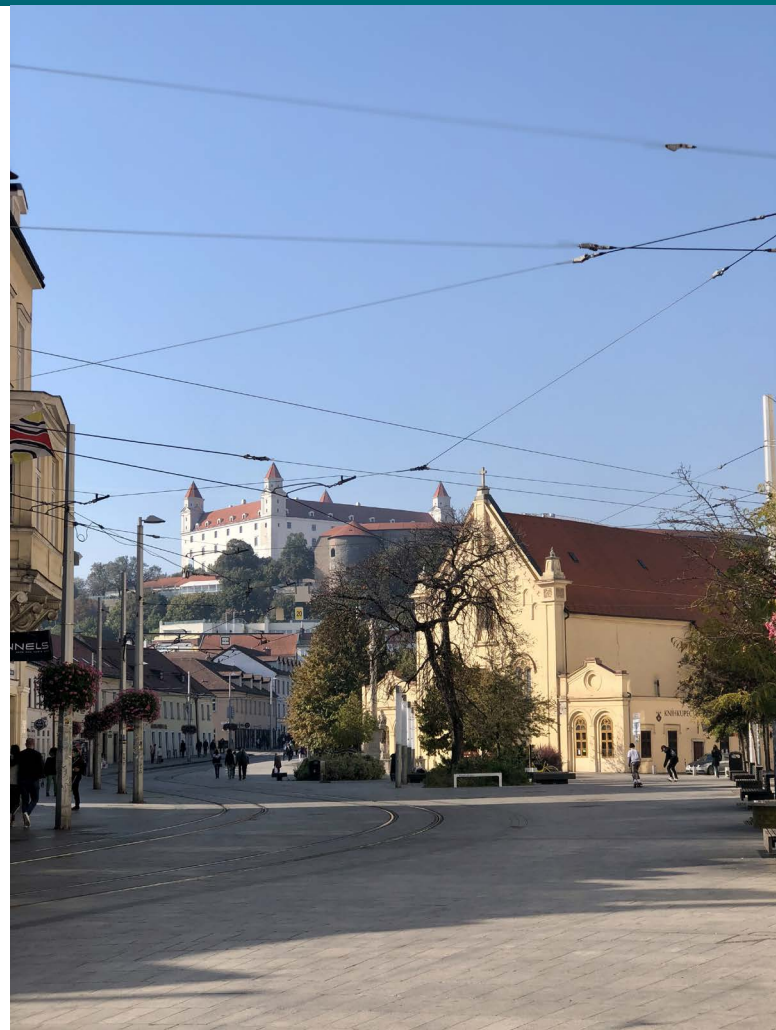
Řízení před slovenskými orgány

V červenci roku 2014 podala stěžovatelka trestní oznámení na svého manžela z důvodu fyzického napadení. Její manžel byl za tento trestný čin odsouzen k trestu odnětí svobody na osm měsíců.

Policie dále v září 2014 zahájila trestní řízení ohledně týrání osobou blízkou oběti podle § 208 odst. 1 písm. a) a odst. 2 písm. d) slovenského trestního zákoníku. V březnu 2015 byl pachatel (manžel stěžovatelky) propuštěn z vazby. Státní zástupce podal soudu žádost, aby proti pachateli vydal zákaz přiblížení ke stěžovatelce a jejich dětem z důvodu probíhajícího trestního řízení. Soud tuto žádost zamítl.

Pachatel byl v červnu 2015 obviněn, že pod vlivem alkoholu opakovaně a dlouhodobě slovně a fyzicky napadal stěžovatelku, vyhrožoval jí smrtí a nutil ji k pohlavnímu styku. Svým jednáním způsobil, že se u stěžovatelky vyvinul syndrom týrané ženy [1] a jejich děti trpí posttraumatickou stresovou poruchou.

V průběhu přípravného řízení byli vyslechnuti stěžovatelka, pachatel, 17 svědků (včetně jejich dětí) a také byly pořizeny znalecké posudky. Vý-

Staré Město, Bratislava [1]

pověď stěžovatelky byla potvrzena její matkou a jejími dětmi. Několik svědků uvedlo, že si všimli modřin a otoků na těle stěžovatelky a její dcery. Státní zástupce sdělil, že uvedené skutečnosti byly prokázány lékařskými zprávami.

Rozhodnutí vnitrostátních soudů

Okresní soud v dubnu 2016 pachatele zprostil obžaloby. Podle soudu žádný ze svědků nepotvrdil, že se pachatel choval tak, jak bylo popsáno v obžalobě. Soud dále uvedl, že tvrzení stěžovatelky, že se pachatelova agresivita zvýšila po tom, co se dozvěděl o její nevěře na jaře roku 2013, je v rozporu s tvrzením jejího psychiatra, ke kterému stěžovatelka začala docházet od listopadu 2010 kvůli problémům s pachatelem. Podle soudu dále

lékařská zpráva o vykloubené čelisti stěžovatelky neprokazuje, že zranění bylo způsobeno násilím.

Krajský soud rozsudek v říjnu 2016 zrušil a vrátil okresnímu soudu. V roce 2021 soud pachatele opět zprostil obžaloby. V lednu 2022 krajský soud rozsudek okresního soudu opět zrušil a vrátil mu ho, aby doplnil důkazy. V květnu 2022 okresní soud pachatele potřetí zprostil obžaloby. Nakonec slovenský Ústavní soud zamítl stěžovatelčinu stížnost jako nedůvodnou. Stěžovatelka se proto obrátila na ESLP.

Řízení před ESLP

Článek 3 Úmluvy zakazuje mučení, nelidské či ponižující zacházení či trestání. Podle ESLP spadá pod článek 3 také špatné zacházení. Špatné zacházení je jednání, které zasahuje do důstojnosti člověka a vyvolává u oběti pocit strachu či úzkosti (viz body 86, 87 Bouyid proti Belgii). Aby se jednalo o špatné zacházení podle článku 3, musí být dosaženo minimální úrovně závažnosti. Stát má podle článku 3 ve spojení s článkem 1 povinnost zajistit, aby osoby podléhající jejich jurisdikci nebyly vystaveny špatnému zacházení.

ESLP dále zdůrazňuje, že domácí násilí spadá pod tento článek (viz bod 98 Volodina proti Rusku). Také upozorňuje na to, že psychologický dopad je důležitým aspektem domácího násilí. Nakonec ESLP uvádí, že orgány při vyšetřování domácího násilí mají být zvláště pečlivé a mají zohlednit specifickou povahu domácího násilí. Taková povinnost státu není splněna, pokud existuje pouze teoreticky, ale není účinná v praxi a kdy není prošetření případu rychlé.

Pachatelovo ponižující jednání vůči stěžovatelce spadá pod článek 3, neboť dosahovalo požadované míry závažnosti podle ESLP. Proto je stěžovatelčina stížnost opodstatněná. Sám pachatel přiznal, že stěžovatelku příležitostně uhodil.

Dále se soud zabýval tím, zda stát porušil svou pozitivní povinnost, která vyplývá z článku 3. Povinností státu je mít legislativní rámec ochrany, neprodleně reagovat na oznámení o domácím násilí a přijmout opatření na ochranu konkrétních osob před špatným zacházením a účinně vyšetřovat takové případy. ESLP se v tomto případě věnoval konkrétně tomu, zda byl případ

Hlavní náměstí, Bratislava [2]

stěžovatelky podroben pečlivému přezkoumání v přiměřené lhůtě vnitrostátními soudy.

Porušilo Slovensko článek 3 Úmluvy?

Soud prvního stupně příliš formalisticky přistupoval k hodnocení důkazů, neboť nechal v potaz zvláštní rysy, které se týkají případů domácího násilí. Neprovedl posouzení případu z hlediska genderově podmíněného násilí a kontextové posouzení věrohodnosti různých výpovědí.

Vnitrostátní soudy zprostily pachatele obžaloby, neboť žádný ze svědků nepotvrdil, že se pachatel choval tak, jak stěžovatelka popsala v obžalobě. Soudy proto bez jakéhokoliv vysvětlení ignorovaly důkazy, které naopak pachatelovo chování potvrzovaly. Soudy dále nesprávně posoudily znalecký posudek, který se týkal stěžovatelčina psychického stavu. Stěžovatelka začala navštěvovat psychiatra před tím, než se na ní pachatel dopustil násilí. Na základě této skutečnosti, soudy zpochybnily znalecký posudek, podle kterého stěžovatelčiny psychické problémy souvisely s konflikty s pachatelem.

Soud prvního stupně dále nevysvětlil, proč nepřičítal pachateli k tíži skutečnost, že stěžovatelku

příležitostně uhodil a slovně obtěžoval. Naopak soud tuto skutečnost bral jako důvod zamítnutí obvinění, protože se jednalo o vzájemné chování manželů. Soud tímto odůvodněním ukázal nedostatek genderově citlivého přístupu. Nevzal v potaz konkrétní situaci, ve které byla stěžovatelka v podřízeném vztahu vůči pachateli. Také nepřihlédl k tomu, že se domácí násilí těžko prokazuje, neboť se často odehrává za zavřenými dveřmi.

Stát dále pochybil v tom, že trestní řízení bylo velmi pomalé. Podstatné prodlevy nastaly v průběhu soudního řízení, neboť rozsudek soudu prvního stupně byl dvakrát zrušen. Celkově řízení trvalo sedm let, což vystavilo stěžovatelku dlouhodobé nejistotě. Také musela kvůli opakování řízení prožívat bolestivé skutečnosti znovu. Tomuto se dalo zabránit, pokud by byly účinně a rychle uplatněny trestněprávní mechanismy.

ESLP proto rozhodl, že došlo k porušení článku 3 ze strany Slovenska.

Porušení článků 8 a 13 Úmluvy

Stěžovatelka dále ve své stížnosti uvedla, že bylo také zasaženo do jejího práva na soukromý a rodinný život podle článku 8. Navíc tvrdila, že došlo k porušení článku 13, protože trestní řízení skončilo zproštěním viny pachatele.

ESLP považuje stížnost z těchto důvodů za přípustnou. Nicméně ji nepřezkoumával, neboť nevznáší samostatnou otázku.

Došlo k diskriminaci?

Stěžovatelka na závěr své stížnosti namítala porušení článku 14 ve spojení s články 3 a 8. Podle stěžovatelky neúčinné vyšetřování genderově podmíněného násilí představuje na Slovensku systémový problém. Nakonec také uvedla, že soudy bagatelizovaly násilí, kterému byla vystavena, a stereotypně posoudily důkazy.

ESLP uvedl, že stěžovatelka se pouze obecně odvolávala na zprávy mezinárodních organizací. Neposkytla ale žádné informace nebo statistiky, které by prokazovaly, že slovenské orgány jednaly s oběťmi domácího násilí diskriminačně. Také neuvedla žádné důkazy, že by se orgány, které se

zabývaly jejím případem, zachovaly diskriminačním způsobem.

Soud proto neshledal, že došlo k porušení článku 14. Pomalý a málo pečlivý přístup soudu sice porušil článek 3, nicméně jej nelze považovat za diskriminační.

Závěr

ESLP svým rozhodnutím poukázal, že při vyšetřování domácího násilí, je třeba vzít v potaz také rysy genderově podmíněného násilí. Zároveň upozorňuje na to, že v případech týkající se domácího násilí mají orgány postupovat co nejrychleji a nejúčinněji, aby oběti byly retraumatizovány co nejméně.

Zdroje

Evropský soud pro lidská práva (2026). Rozsudek ze dne 22. ledna 2026 ve věci J.S. proti Slovensku. Dostupné z: <https://hudoc.echr.coe.int/fre?i=001-247914>.

Dvořáková, I. (2011, srpen). Z tisku: Týrání neohlásím, strašně se bojím! [domacinasili.cz](https://www.domacinasili.cz/z-tisku-tyrani-neohlasim-strasne-se-bojim/). Získáno z <https://www.domacinasili.cz/z-tisku-tyrani-neohlasim-strasne-se-bojim/>.

Poznámky

- [1] Ženy, které jsou oběťmi domácího násilí, mohou mít silný vztah ke svému tyranovi a jejich týrání odůvodňovat tím, že si za to mohou samy. Často jsou tyto oběti otupělé, netečné, bez dlouhodobějších plánů. <https://www.domacinasili.cz/z-tisku-tyrani-neohlasim-strasne-se-bojim/>.

Fotografie

- [1] Staré Město, Bratislava, autor: Michaela Luzio Stenzel, 6. 10. 2018 Upraveno: oříznutí.
- [2] Hlavní náměstí, Bratislava, autor: Michaela Luzio Stenzel, 6. 10. 2018.

Intervence třetích stran (*amicus curiae*) v řízení před ESLP

Kryštof Urban

Intervence třetích stran představují klíčový nástroj, který umožňuje členským státům, mezinárodním organizacím i občanské společnosti aktivně vstupovat do dialogu s Evropským soudem pro lidská práva. Tento procesní institut slouží k poskytování odborných názorů a alternativních pohledů, čímž zvyšuje kvalitu a legitimitu rozhodování. Článek shrnuje základní právní rámec těchto intervencí, procesní podmínky pro jejich přípustění a hodnotí jejich vliv.

Amicus curiae (lat. „přítel soudu“) je procesní nástroj běžně používaný před většinou mezinárodních soudů, tribunálů a podobných institucí. Hlavní funkcí amici curiae v mezinárodním řešení sporů je předávat informace soudu, aby mu pomohli učinit plně informované rozhodnutí vysoké právní kvality. Evropská úmluva o ochraně lidských práv (Úmluva) a jednací řád Evropského soudu pro lidská práva (ESLP) namísto termínu „*amicus curiae*“ používají termín „intervence třetí strany“.[1]

Přijetím protokolu č. 11 k Úmluvě s účinností od 1. listopadu 1998 členské státy Rady Evropy výslovně uznaly možnost intervencí třetích stran v řízení před ESLP. Intervence třetích stran v řízení před ESLP jsou způsobem, jak mohou členské státy, jiné mezinárodní organizace a národní instituce pro lidská práva, jakož i občanská společnost aktivně vstupovat do dialogu s ESLP. Rovněž členské státy Rady Evropy v Kodaňské deklaraci z roku 2018 zdůraznily jejich význam: „podpora členských států, jakož i dalších zainteresovaných stran, k účasti v příslušných řízeních, kde mohou vyjádřit své názory a postoje, může poskytnout prostředek ke zvýšení autority a účinnosti systému Úmluvy.“[2]

Právní rámec a formy intervence

Možnost intervence třetích stran je založena článkem 36 Úmluvy a blíže upřesněna v článku 44

Intervence třetích stran zavedl Protokol č. 11 k Úmluvě [1]

jednacího řádu ESLP. Tato ustanovení rozlišují tři možné formy intervence:

- i. intervence Vysoké smluvní strany (tj. signatáře Úmluvy), jejímž státním příslušníkem je stěžovatel (čl. 36 odst. 1 Úmluvy);
- ii. intervence jakékoli Vysoké smluvní strany, která není účastníkem řízení, nebo jakékoli dotčené osoby (čl. 36 odst. 2 Úmluvy); a
- iii. intervence komisaře Rady Evropy pro lidská práva (čl. 36 odst. 3 Úmluvy).

První forma intervence odráží právo na diplomatickou ochranu, které dává státu možnost chránit své státní příslušníky v situaci, kdy utrpí újmu v důsledku porušení jiným státem.[3]

Nejvyužívanější formou intervence je intervence jakékoli Vysoké smluvní strany, která není účastníkem řízení, nebo jakékoli dotčené osoby – v praxi se jedná o široké spektrum subjektů (např. nevládní organizace, náboženské skupiny, mezinárodní organizace, ale i jednotlivce).

Od 1. června 2010 – tedy od účinnosti Protokolu č. 14 k Úmluvě – má možnost intervence rovněž komisař Rady Evropy pro lidská práva (čl. 36 odst. 3 Úmluvy).[4] Ten toto oprávnění poprvé využil ve věci *Centre for Legal Resources jménem (on behalf of) Valentina Câmpeana proti Rumunsku* (2014). Naposledy komisař své oprávnění využil dne 12. února 2026 ve věci *Kavala proti Turecku* (no. 2), kde jde o zadržení pana Kavaly po rozsudku ESLP (*Kavala proti Turecku*, no. 1) a trestního řízení, kte-

ré vedlo k jeho odsouzení k přísnějšímu doživotnímu trestu odnětí svobody.

Procesní aspekty intervence třetích stran

Rozlišování forem intervence není pouze formální, ale má důležitý praktický dopad. Státy vykonávající diplomatickou ochranu a komisař Rady Evropy pro lidská práva mají na intervenci právo.[5] Lhůta pro uplatnění tohoto práva činí shodně 12 týdnů. Státům vykonávajícím diplomatickou ochranu běží od předání stížnosti takovému státu nebo od oznámení o konání ústního jednání. Komisaři lhůta běží od zveřejnění informace o oznámení stížnosti žalovanému státu.

U intervence státu, který není účastníkem řízení, nebo jakékoli dotčené osoby je pak nutné rozlišovat dva případy: intervenci na základě výzvy a intervenci z vlastní iniciativy na základě žádosti. Článek 36 odst. 2 Úmluvy totiž umožňuje předsedovi vyzvat tyto subjekty k podání písemných vyjádření nebo k účasti na slyšení. Článek 44 odst. 3 jednacího řádu ESLP pak poskytuje třetím stranám možnost podat žádost o intervenci z vlastní iniciativy.

Subjekty, které mají zájem získat postavení intervenienta v řízení před ESLP, musí požádat předsedu senátu o povolení předložit písemné vyjádření nebo zúčastnit se jednání. Žádosti musí být podány písemně ve francouzštině nebo angličtině nejpozději do dvanácti týdnů od zveřejnění informace o oznámení stížnosti žalovanému státu. Předseda senátu může lhůtu výjimečně prodloužit, pokud je prokázán dostatečný důvod (to platí i u ostatních forem intervencí). Žádosti o povolení intervence musí být řádně odůvodněny.

Předseda senátu má širokou diskreční pravomoc rozhodovat o přijetí žádosti – ten může povolit intervenci v zájmu řádného výkonu spravedlnosti. Netransparentnost tohoto procesu je často kritizována, neboť neexistuje žádný veřejně dostupný záznam o žádostech o povolení k intervenci a následných rozhodnutích.

Důvody pro neudělení povolení k intervenci lze rozdělit do následujících kategorií: (i) nesplnění požadavků jednacího řádu ESLP; (ii) irelevantnost podání (např. otázky nemají dostatečně úzkou souvislost s projednávaným případem); (iii) absence potřeby dodatečných informací či účasti

třetí strany; a (iv) nedostatečná odborná způsobilost žadatele k dané problematice.

Role a význam v judikatuře ESLP

Intervence zvyšují kvalitu rozhodování ESLP. Díky expertním analýzám a alternativním pohledům totiž pomáhají soudu vydávat lépe odůvodněné a podložené rozsudky. Zároveň obohacují soudní debatu tím, že podporují účast odborníků, kteří rozhodnutí obohatí o své znalosti.

Intervence třetích stran demokratizují debatu tím, že otevírají komunikaci a umožňují institucím a odborníkům z občanské společnosti přispět svými názory k nalezení nejlepšího a nejspravedlivějšího řešení sporné věci. Ve svém důsledku tak posilují legitimitu rozhodnutí, protože otevírají diskusi o sporných otázkách širší veřejnosti a zasazují celé řízení do hlubšího společenského kontextu.

ESLP nyní shrnuje téměř všechna přijatá podání *amicus curiae* ve svých rozhodnutích, a to obvykle hned po podání stran o dané otázce. V samotném odůvodnění na ně však odkazuje jen zřídka. Kvůli tomu je obtížné posoudit, jakou váhu jim soud skutečně přisoudil při svém rozhodování.

ESLP přesto řadu vyjádření třetích stran aktivně využívá k ověření tvrzení účastníků řízení nebo k podpoře svých právních závěrů. Tato skutečnost naznačuje, že mají nepominutelný vliv na tvorbu rozhodování ESLP.

Jako krátkou případovou studii ohledně vlivu intervenientů lze uvést rozsudek ESLP ve věci *S.A.S. proti Francii*, kde ESLP posuzoval francouzský zákon o zákazu zahalování obličeje na veřejnosti. V tomto řízení využilo možnost intervence hned několik subjektů, včetně vládních i nevládních organizací (např. belgická vláda, Amnesty International, Open Society Justice Initiative či Centrum pro lidská práva na univerzitě v Gentu).

ESLP pak na jejich stanoviska odkázal i v odůvodnění a vypořádal se s nimi, kdy výslovně uznal, že značný počet intervenientů považuje plošný zákaz za nepřiměřený. Reflektoval předložené sociologické studie a vzal v potaz upozornění na rizika spojená s takovým zákazem. Ačkoli ESLP nakonec akceptoval legitimitu cíle „společného soužití“ a přiznal státu široký prostor pro uváže-

ní, stanoviska třetích stran mu umožnila posoudit spor v hlubším kontextu.

Amicus curiae v jiných systémech ochrany lidských práv

Evropský systém ochrany lidských práv není jediný, který intervence třetích stran umožňuje. Tuto možnost nalezneme i v ostatních regionálních systémech ochrany lidských práv.

Interamerický systém zakotvuje možnost participace pro *amici curiae* v článku 73 jednacího řádu Interamerického soudu pro lidská práva, který umožňuje vyzvat nebo připustit jakoukoli dotčenou stranu, aby předložila písemné stanovisko k otázkám, jichž se stížnost týká. Na rozdíl od ESLP zde tedy pro intervenienty není možnost účasti na slyšení.

V africkém systému je rovněž umožněna účast *amici curiae*. Africký soud pro lidská práva a práva národů přijal tzv. Praktické pokyny (*Practice Directions*), které v bodech 25 až 29 rovněž jako v evropském systému rozlišují intervenci na základě žádosti a na vyzvání soudu. Jednací řád Africké komise pro lidská práva a práva národů v článku 104 a násl. rozlišuje intervence *amici curiae* a intervence třetí strany, která má přímý zájem na věci.

Závěr

Intervence třetích stran se v průběhu let staly neopstradatelnou součástí řízení před ESLP. Představují významný nástroj, který posiluje kvalitu, legitimitu i transparentnost jeho rozhodování. Intervence umožňují, aby se do soudního dialogu zapojily nejen státy a mezinárodní instituce, ale také široká skupina subjektů občanské společnosti, jejichž odborné poznatky mohou zásadním způsobem obohatit právní argumentaci a přispět k přesvědčivosti výsledného rozhodnutí.

Současně však zůstává výzvou omezená transparentnost rozhodování o povolení intervence a skutečnost, že ESLP jen výjimečně výslovně odkazuje na argumenty intervenientů v odůvodnění svých rozsudků. Přesto je z judikatury patrné, že jejich podání často hrají důležitou roli při vyjasňování právních otázek, doplňování kontextu nebo potvrzování či vyvrácení tvrzení stran.

Komparace s interamerickým a africkým systémem ukazuje, že evropský model není izolovaný, ale tvoří součást širšího trendu posilování participace třetích stran v oblasti mezinárodní ochrany lidských práv.

Poznámky

- [1] ESLP a jeho zaměstnanci však používají oba termíny zaměnitelně. Nepřejímá tedy rozdělení používané některými soudy či orgány (např. tak rozlišuje jednací řád Africké komise pro lidská práva a práva národů), které rozlišuje mezi intervenující stranou (třetí stranou), která má zvláštní zájem na sporu, a *amicus curiae*, který takový zájem mít nemusí.
- [2] Bod 34 Kodaňské deklarace z roku 2018.
- [3] Takto účel článku 36 odst. 1 Úmluvy vyjádřil ESLP ve věci *I proti Švédku* (§ 42).
- [4] Během jednání o Protokolu č. 14 k Úmluvě nebyl přijat návrh komisaře, aby mu bylo umožněno podávat stížnosti proti státům a členské státy se místo toho rozhodly udělit mu právo zasahovat z vlastní iniciativy.
- [5] V určitých případech však ESLP může rozhodnout o tom, že článek 36 odst. 1 Úmluvy se neaplikuje. Tak tomu bylo např. v již zmíněném případě *I proti Švédsku*, který se týkal žadatelů o azyl obávajících se ze špatného zacházení v případě návratu do země původu. ESLP dospěl k závěru, že článek 36 odst. 1 Úmluvy se nepoužije tehdy, pokud se stěžovatel obávající navrácení do příslušného členského státu, který by je údajně vystavil zacházení odporujícímu článkům 2 a 3 Úmluvy.

Zdroje

- Wiik, Astrid (2019). *Amicus Curiae: African Court on Human and Peoples' Rights (ACtHPR), African Commission on Human and Peoples' Rights (ACommHPR)*. Oxford Public International Law. Dostupné z: <https://opil.ouplaw.com/display/10.1093/law-mpeipro/e3646.013.3646/law-mpeipro-e3646#law-mpeipro-e3646-div1-3>.
- Wiik, Astrid (2018). *Amicus Curiae before International Courts and Tribunals*. 1. vydání. Nomos Verlagsgesellschaft. ISBN 978-3-8452-7592-5. Dostupné z: <https://library.oapen.org/handle/20.500.12657/43984>.
- Van den Eynde, Laura (2019). *Amicus Curiae: European Court of Human Rights (ECtHR)*. Oxford Public International Law. Dostupné z: <https://opil.ouplaw.com/display/10.1093/law-mpeipro/e3753.013.3753/law-mpeipro-e3753>.
- Boillet, Véronique (2024). *Amici curiae à Strasbourg : analyse de la portée de leur expertise à l'aune de l'affaire des Aînés pour le climat*. Dostupné z: <https://books.openedition.org/dice/17397>.
- European Network of National Human Rights Institutions (2020). *Third Party Interventions Before the European Court of Human Rights. Guide for National Human Rights Institutions*. Dostupné z: <https://www.enhri.org/wp-content/uploads/2020/10/Third-Party-Interventions-Before-the-European-Court-of-Human-Rights-Guide-for-NHRIs.pdf>.

Fotografie

- [1] Intervence třetích stran zavedl Protokol č. 11 k Úmluvě. Evropský soud pro lidská práva, autor: Kryštof Urban, 6. 9. 2024, zdroj: vlastní archiv autora. Upraveno: oříznutí.

Aktuality Evropské sekce

Berenika Dokulilová

10 milionů euro z peněz EU pro Maďarsko

Generální advokátka Soudního dvora EU, Tamara Čapeta, tvrdí, že 10,2 miliardy EUR, které Evropská komise vyplatila Maďarsku v roce 2023 z evropských fondů na regionální rozvoj a energetické projekty, bylo vyplaceno neprávem, protože reformy, na které jsou peníze vázány, nebyly dokončeny. Pokud soud uzná pochybení, Komise by mohla požadovat vrácení peněz.

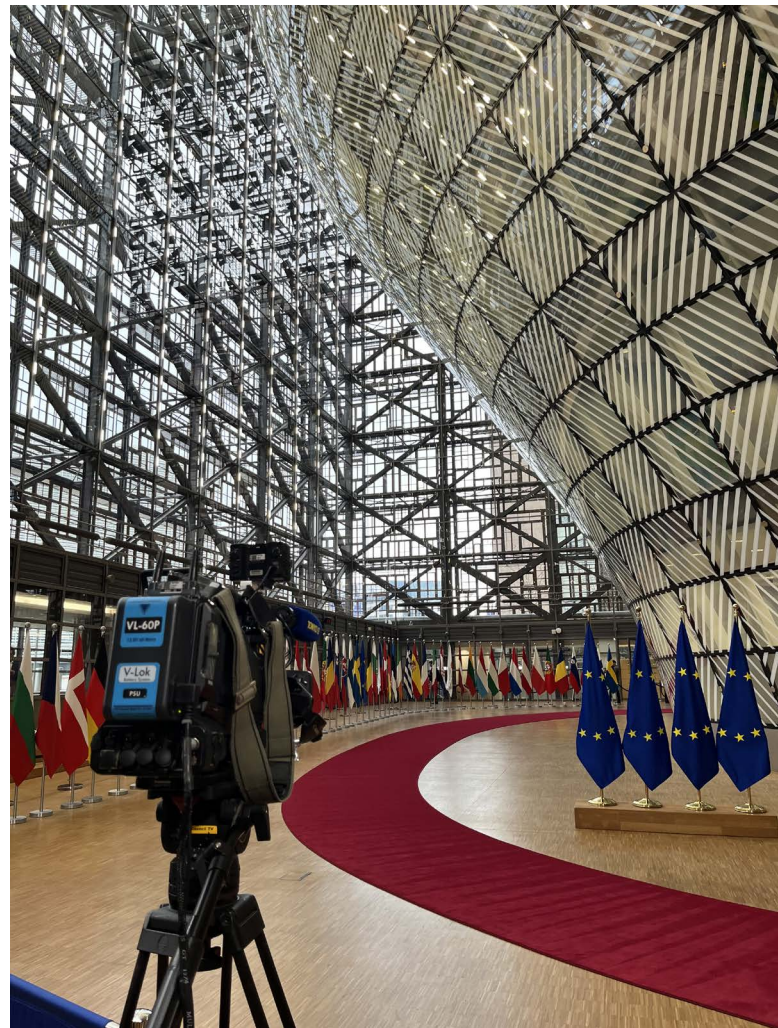
Tyto prostředky byly původně zmrazené kvůli obavám z korupce a omezení nezávislosti soudů. Jedná se především o systematickou korupci, nedodržování evropského práva a nedostatečné reformy veřejné správy.

Někteří europoslanci tvrdí, že vyplacení peněz bylo politicky motivované snahou získat od Maďarska souhlas s balíkem pomoci pro Ukrajinu. Maďarsko se dlouhodobě potýká s kritikou za nedodržování základních standardů právního státu. Představitelé Maďarska to odmítají a označují kritiku jako zásah do suverenity země. Tento případ by mohl být použit do budoucna jako precedent pro argumentaci přísnější kontroly schvalování EU grantů pro členské země.

Magherini a ostatní proti Itálii

ESLP posuzoval stížnost proti Itálii, ve které řešil, zda použití síly policistou, které vedlo k usmrcení muže při policejním zákroku, porušilo právo na život dle článku 2 Evropské úmluvy. Příbuzní zemřelého namítají, že zásah nebyl nezbytný a že nebylo provedeno dostatečné vyšetřování.

Soud v rozsudku zdůraznil dva základní principy. Zaprvé, stát má nejen negativní povinnost nikoho nezbatit života a zajistit, aby použití síly orgánů bylo nezbytné a přiměřené sledovanému cíli, ale i pozitivní povinnost, aktivně vystupovat a jednat proti jejich porušování. Zadruhé, pokud při policejním zásahu dojde k úmrtí, následu-

Budova Justus Lipsius, Rada Evropy, Brusel [1]

jící vyšetřování musí být nezávislé a důkladné. Článek 2 Úmluvy neříká, že policie nemůže při zásahu použít sílu, ale že smrtící síla může být jen krajním prostředkem a stát musí být tento zásah schopen odůvodnit.

Tento rozsudek je zajímavý v kontextu řešení policejního násilí mimo Evropu, zejména ve Spojených státech v kontextu současných brutálních zásahů agentů ICE. Ochrana práva na život v Evropě stojí na pečlivém soudním přezkumu a testu nezbytnosti a proporcionality. Není to jen o odpovědnosti jednoho policisty, ale jak jsou nastavena pravidla. V rámci České republiky se podobný případ stal v roce 2021 v Teplicích, kdy po policejním zákroku zemřel Stanislav Tomáš. Státní zastupitelství věc odložilo s tím, že jednání ze strany policistů nebylo trestné.

Možné odvolání miliardové pokuty za porušení GDPR

Soudní dvůr Evropské unie znovu otevřel spor týkající se společnosti Meta Platforms, ve kterém byla společnosti udělena pokuta ve výši 225 milionů eur za porušení pravidel GDPR.

Původní pokuta za nedostatečnou transparentnost před uživateli ohledně nakládání s osobními údaji byla původně nižší, ale v roce 2021 byla zvýšena na doporučení Evropského sboru pro ochranu osobních údajů. Zástupci společnosti se odvolali k Tribunálu. Ten oznámil, že nemůže napadnout rozhodnutí EDPB.

Soudní dvůr Evropské unie nyní zrušil toto rozhodnutí a vrátil případ k dalšímu projednání. Jasně uvedl, že rozhodnutí EDPB jsou napadnutelná.

Tento krok otevírá možnosti pro ostatní firmy, aby napadaly rozhodnutí EDPB, před výkonem sankcí. Rozhodnutí se týká rámce opatření a nezabývá se otázkou, jestli WhatsApp skutečně porušil pravidla EU o ochraně dat. Jde tak o precedent, který by mohl mít vliv na strategie firem a způsob vymáhání GDPR v celé Evropské unii.

Nová iniciativa na podporu Evropského trhu

Minulý týden proběhl summit v Antverpách, na kterém se předsedové evropských zemí shodli, že je potřeba posílit konkurenceschopnost průmyslu v Evropě. Probírala se iniciativa s názvem Buy European, kterou dlouhodobě prosazuje francouzský prezident Emmanuel Macron. Cílem této iniciativy je dávat přednost evropským firmám a výrobkům. V rámci tohoto záměru vznikla za podpory EU webová stránka nesoucí jméno iniciativy, která nabízí alternativy k neevropskému trhu.

Tenhle krok by mohl mít výrazné dopady na země stojící mimo Evropskou unii, především na Švýcarsko. Švýcarské firmy se účastní veřejných zakázek na základě bilaterálních dohod a pravidel Světové obchodní organizace a příliš přísné podmínky pro společnosti mimo EU by mohly pro švýcarské podniky znamenat problémy. Formu-

lace nových pravidel v souladu s mezinárodními dohodami bude klíčová pro efektivní zapojení a fungování iniciativy.

Zdroje

- Rankin, J. (2026, únor). Z tisku: EU leaders agree to move ahead with 'Buy European' policy, [theguardian.com](https://www.theguardian.com/world/2026/feb/12/eu-leaders-clash-buy-european-belgium-summit). Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/2026/feb/12/eu-leaders-clash-buy-european-belgium-summit>.
- Spike, J. (2026, únor). Z tisku: EU legal adviser says billions in funding for Hungary were wrongly released, [abcnews.com](https://abcnews.com/International/wireStory/eu-legal-adviser-billions-funding-hungary-wrongly-released-130092432). Dostupné z: <https://abcnews.com/International/wireStory/eu-legal-adviser-billions-funding-hungary-wrongly-released-130092432>.
- Maastricht University (2026). *As Still as Death: The Magherini v. Italy Judgment and Police Accountability amid Italy's Erosion of the Rule of Law* Dostupné z: https://cris.maastrichtuniversity.nl/ws/portalfiles/portal/294203146/Op-Ed_As_Still_as_Death_The_Magherini_v_Italy_Judgment_and_Police_Accountability_amid_Italy_s_Erosion_of_the_Rule_of_Law_-_EU_Law_Live.pdf.
- O'Regan, E. (2026, únor). Z tisku: EU top court unblocks WhatsApp's fight against millions in privacy fines, [politico.eu](https://www.politico.eu/article/companies-can-challenge-decisions-of-privacy-regulator-board-top-eu-court-says/). Dostupné z: <https://www.politico.eu/article/companies-can-challenge-decisions-of-privacy-regulator-board-top-eu-court-says/>.

Fotografie

- [1] Budova Justus Lipsius, Rada Evropy, Brusel, autor: Berenika Dokulilová, 6. 2. 2026, zdroj: vlastní archiv autorky.

3) Mezinárodní politika, byznys a lidská práva

Vedoucí sekce: Michaela Luzio Stenzel a Radek Tesar

Multilateralismus pod tlakem: Finanční kolaps a strukturální proměna OSN

Kristýna Sýkorová

OSN vstupuje do osmého desetiletí své existence, a to pravděpodobně v nejsložitější konstelaci od svého založení. V březnu 2026 oslavila své 81. výročí, ovšem očekávané oslavy úspěchů globální diplomacie byly zastíněny jednou z nejhlubších krizí v historii této instituce. Geopolitická situace a vznik paralelních mocenských struktur staví OSN před existenciální otázku, zda se dokáže reformovat a přežít v éře, kterou šéf humanitární pomoci OSN, Tom Fletcher, nazval „věkem lhostejnosti“.

Finanční krize a nástup paralelních struktur

Podstatou současné krize je dramatická proměna postoje USA vůči OSN. Donald Trump inicioval politiku masivního ústupu z multilaterálních struktur, což se projevilo pozastavením plateb a hromaděním dluhu vůči OSN ve výši přibližně 1,57 miliardy dolarů.

Financování OSN tvoří povinné členské příspěvky vypočítané dle ekonomické síly zemí a doplňkové dobrovolné dary. Příspěvky do společné pokladny, v rozmezí od symbolického minima 0,001 % až po 22 %, zajišťují základní administrativní chod a mírové mise. Klíčové humanitární a rozvojové programy však stojí na dobrovolných darech.

USA pod vedením Trumpa v lednu 2026 ratifikovaly vznik tzv. „Rady míru“ (Board of Peace), nové mezinárodní organizace, ke které se prozatím připojilo 27 států, včetně Izraele a Turecka. Cílem je, dle článku 1 zakládající charty, „rozvoj a šíření osvědčených postupů, které mohou uplatňovat všechny národy a komunity usilující o mír.“

Pohled do sálu Valného shromáždění Organizace spojených národů [1]

Řídící struktura se opírá o rotující předsednictví a sekretariát sídlící v Budapešti, který koordinuje komunikaci mezi členy. Maďarsko je přitom jediným členským státem EU, který se stal zakládajícím členem této rady, zatímco ostatní unijní země si od iniciativy udržují spíše odstup.

Iniciativa UN80

V reakci na situaci spustil generální tajemník OSN v březnu minulého roku iniciativu „UN80“, kterou řídí náměstek pro politiku Guy Ryder, jejímž cílem je reformace OSN. Reforma je strukturována do tří hlavních pracovních toků, které mají organizaci transformovat zevnitř.

První tok se zaměřuje na nazývá Zefektivnění a zlepšení. Opatření počítá s decentralizací svých struktur a jejich ústředí z New Yorku a Ženevy

do regionálních středisek v Nairobi, Bangkoku a Entebbe s cílem snížit administrativní náklady a posílit efektivitu.

Druhý tok se zaměřuje na revizi mandátů od rozsáhlých mírových misí, technické pomoci v rozvojových zemích, pravidelných zpráv o globálních hrozbách až po expertní programy pro monitoring stavu lidských práv. Za osm dekad existence OSN nashromáždila přes 4 000 mandátů a rezolucí, které se často překrývají. K jejich analýze je nově nasazena AI, která má identifikovat duplicitu.

Nejradikálnější je však třetí oblast, a to strukturální přeskupení a změna programů. Interní dokumenty pracovní skupiny (UN80 Task Force) odhalují plány na slučování klíčových agentur s cílem odstranit jejich roztržitost.

Mezi tyto kroky patří fúze klimatické agendy, a to sloučení Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu (UNFCCC) s Programem OSN pro životní prostředí (UNEP). Dále také integrace zdravotních programů skrze začlenění programu UNAIDS přímo pod strukturu Světové zdravotnické organizace (WHO).

V neposlední řadě zefektivnění a sjednocení operačních odpovědností mezi velkými hráči, jako jsou Světový potravinový program (WFP), UNICEF a Úřad vysokého komisaře pro uprchlíky (UNHCR), aby nedocházelo k překryvům v terénu.

Současná pravidla zavazují organizaci vracet členským státům „nevyčerpané prostředky“ na konci rozpočtového období. Problémem ovšem je, že nevyčerpané peníze OSN často nemá, neboť tyto peníze fyzicky nikdy neobdržela, protože je některé státy (v čele s USA) nezaplatily. V roce 2026 tak OSN čelí povinnosti „vrátit“ 227 milionů dolarů, které fakticky nemá a nikdy neměla.

Paralýza humanitární pomoci

Institucionální a finanční krize OSN přestala být v letošním roce pouhým administrativním problémem a transformovala se do stavu, který Tom Fletcher, zástupce generálního tajemníka OSN pro humanitární záležitosti, definoval jako „věk lhostejnosti“. Tento termín popisuje jako

novou geopolitickou realitu, v níž se mezinárodní společenství vědomě zříká odpovědnosti za nejzranitelnější jedince.

Rozpočtový deficit je přímým důsledkem konkrétních politických rozhodnutí. Jeho legislativním ukotvením se stal zejména americký zákon Rescissions Act, podepsaný v půlce minulého roku, který zpětně zrušil téměř 9 miliard dolarů již dříve schválených fondů na mezinárodní pomoc.

Konkrétně bylo odebráno 1,3 miliardy dolarů z účtů pro humanitární pomoc přes 496 milionů dolarů z fondů pro mezinárodní pomoc při katastrofách. Důsledkem je bezprecedentní propad zdrojů. Globální humanitární situace je podle přehledu OSN, Global Humanitarian Overview 2026, kritická. Původní žádost OSN pro prostředky na humanitární pomoc na rok 2025 ve výši 47 miliard dolarů musela být revidována na 29 miliard, přičemž ve skutečnosti bylo vybráno pouhých 12 miliard dolarů. To je nejméně za poslední dekádu.

Pro rok 2026 tak byla OSN nucena snížit svou globální žádost o polovinu. Tato skutečnost může znamenat omezení pomoci v oblasti vzdělávání a dětí (UNICEF), hladomoru (WFP) nebo uprchlíků (UNHCR). Fletcher oznámil, že současná krize posouvá humanitární práci od logistiky k přímému rozhodování o tom, koho nechat zemřít.

Nepostradatelnost OSN

Generální tajemník OSN António Guterres v únorovém projevu k Valnému shromáždění vyzval členské státy, aby plně respektovaly Chartu OSN, a uvedl: „Charta je pakt, který nás všechny zavazuje. Není to menu à la carte, je to pevně stanovená cena.“ Varoval, že vůdci, kteří selektivně dodržují mezinárodní právo, podkopávají globální řád a vytvářejí nebezpečný precedent.

Oslabování OSN v tomto kritickém momentě proto Tom Fletcher označil za „bezohledný akt sebepoškozování“ ze strany mezinárodního společenství. Problémy, od nekontrolovaného rozvoje umělé inteligence přes klimatické šoky až po pandemii, nerespektují státní hranice a vyžadují koordinovanou globální odpověď.

Iniciativa UN80, ačkoliv vynucená finanční nouzí, tak představuje pokus o záchranu nástroje pro řešení globálních výzev. Otázkou pro následující roky tedy není, zda svět OSN potřebuje, ale zda dokáže najít politickou vůli ji reformovat dříve, než se „věk lhostejnosti“ stane nevratným stavem.

Zdroje

- DAVIES, Maia a FOULKES, Imogen. UN risks 'imminent financial collapse', secretary general warns. Online. *BBC News*. 2026. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/articles/cr579mdv4m7o>. [cit. 2026-02-17].
- Global Policy UN Watch: The UN80 Initiative (cont.)*. Online. In: The UN General Assembly. 2025. Dostupné z: <https://www.globalpolicyforum.net/wp-content/uploads/2025/09/GPUNW13.pdf>. [cit. 2026-02-17].
- TROIANOVSKI, Anton. *Trump's 'Board of Peace' Would Have Global Scope but One Man in Charge*. Online. In: The New York Times. 2026. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2026/01/21/us/politics/trump-board-peace-united-nations.html>. [cit. 2026-02-17].
- UN faces 'brutal choices' as it launches 2026 aid appeal*. Online. In: Aljazeera. 2025. Dostupné z: <https://www.aljazeera.com/news/2025/12/8/overstretched-under-attack-un-cuts-2026-aid-appeal-despite-great-need>. [cit. 2026-02-17].
- UN Chief's Priorities for 2026 - General Assembly [@United Nations]. Online. 2026. Dostupné z: United Nations, <https://www.youtube.com/watch?v=LxByqNJ14kk>. [cit. 2026-03-09].
- UN80 Initiative: What it is – and why it matters to the world*. Online. In: United Nations. 2025. Dostupné z: <https://news.un.org/en/story/2025/06/1164836>. [cit. 2026-02-17].
- WATSON, Daniel a HERRERA, Fernanda Rios. *The UN at 80: repairing the multilateral order*. Online. In: The International Institute for Strategic Studies. 2025. Dostupné z: <https://www.iiss.org/online-analysis/online-analysis/2025/11/the-un-at-80-repairing-the-multilateral-order/>. [cit. 2026-02-17].
- What is the UN80 initiative?* Online. In: United Nations. 2025. Dostupné z: <https://www.un.org/un80-initiative/en/news/what-un80-initiative>. [cit. 2026-02-17].
- WINTOUR, Patrick. *UN faces \$500m budget cut and 20% job losses after big drop in US funding*. Online. In: The Guardian. 2025. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/2025/sep/18/united-nations-un-2026-budget-job-losses-us-funding-cuts>. [cit. 2026-02-17].
- ZHANG, MINLU. *UN to halve 2026 humanitarian funding appeal amid donor cuts*. Online. In: China Daily. 2025. Dostupné z: <https://global.chinadaily.com.cn/a/202512/09/WS6937807ca310d6866eb-2d9d3.html>. [cit. 2026-02-17].

Fotografie

- [1] Pohled do sálu Valného shromáždění Organizace spojených národů. Valné shromáždění OSN 2, New York, autor: Michaela Luzio Stenzel, 2019. Upraveno: snížení jasu a ořez.

Evropa na cestě k digitální suverenitě

Klára Čepičková

Nesoběstačnost Evropy se často skloňovala zejména v kontextu energetiky nebo obrany. S neustále rostoucím významem digitální sféry stále častěji zaznívají hlasy volající po tom, aby Evropa byla samostatná i v této oblasti. A to ať už jde o produkty informačních a komunikačních technologií, cloudová úložiště či ochranu dat. Jak tyto snahy pokračují a jaké kroky v tomto ohledu EU a členské státy činí?

Francie zavedla nový komunikační kanál pro úředníky veřejné správy

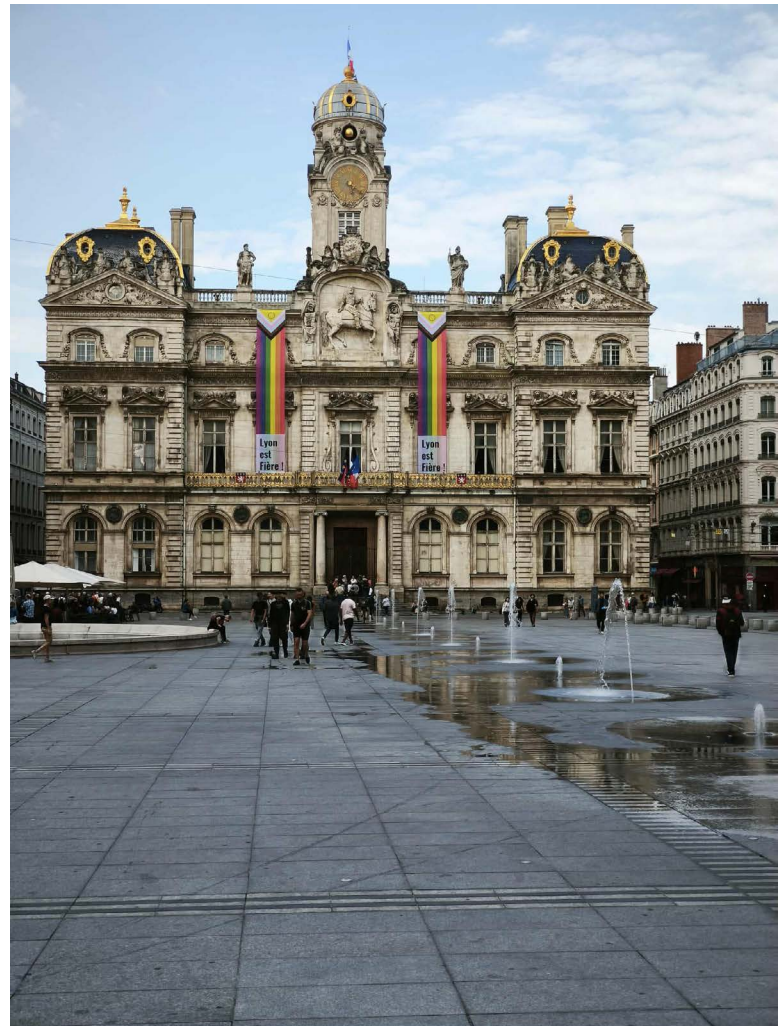
V lednu francouzská vláda oznámila, že od příštího roku zakázala používání amerických videokonferenčních platforem, jako jsou Google Meet, Zoom a Microsoft Teams. David Amiel, ministr pro státní službu a reformy, k tomu uvedl, že cílem je ukončit používání neevropských řešení a zaručit bezpečnost a důvěrnost veřejné elektronické komunikace spoléháním se na silný a suverénní nástroj.

Zákaz se týká úředníků veřejné správy a navazuje na opatření z roku 2023, kdy Francie zakázala ministrům komunikovat prostřednictvím aplikací Whatsapp a Telegram. V létě minulého roku se tento krok dotkl všech úředníků, kterým bylo současně nařízeno využívat francouzský komunikační kanál Tchap.

Nově budou francouzští úředníci používat pro videokonferenční hovory Visio, software vyvinutý Mezirezortním orgánem pro digitální technologie (Dinum), který využívá infrastrukturu francouzské společnosti Outscale. Používání Visio by mělo být závazné pro všechny státní úřady do roku 2027.

EU a digitální a cloudová nezávislost

Kroky Francie přicházejí v době, kdy se Evropská unie (EU) stále více zabývá otázkou digitální suverenity. Ta se soustředí na oblast informačních a komunikačních technologií a online prostředí,

Francie zakazuje úředníkům používat MS Teams [1]

které podléhají unijní regulaci.

Unijní legislativní rámec, který zahrnuje například Obecné nařízení o ochraně osobních údajů (GDPR), Akt o digitálních službách (DSA), Akt o digitálních trzích (DMA) a Akt o umělé inteligenci (AI Act) si kladou za cíl mj. ochranu jednotlivce před vlivem velkých technologických firem. A to ať už jde o ochranu dat, soukromí nebo regulaci umělé inteligence.

Situace na evropském digitálním trhu

Na evropském digitálním trhu dominují zejména americké společnosti, jako jsou například Google, Amazon a Microsoft. Najít vhodnou evropskou alternativu, která by těmto gigantům mohla konkurovat, se zatím nedaří. Podle zprávy Evropského parlamentu je EU závislá na zahraničních společnostech u více než 80 % všech digitálních

produktů, služeb, infrastruktury a duševního vlastnictví.

Závislost na USA se projevuje také v oblasti poskytování cloudových služeb, tedy uchovávání dat na cloudových úložištích. V roce 2021 tři americké společnosti pokrývaly přibližně 60 % evropské poptávky po cloudových službách, zatímco ty evropské tvořily jen 16 %.

Střet evropské a americké regulace

Evropská závislost na amerických cloudových službách a otázka digitální suverenity je čím dál palčivější. Od roku 2018, kdy v USA vešel v účinnost tzv. CLOUD Act (Zákon o objasnění zákonného používání údajů v zahraničí), je předmětem diskusí a sporů jeho rozpor s evropskou úpravou v GDPR. CLOUD Act totiž umožňuje americkým orgánům činným v trestním řízení požadovat data od amerických poskytovatelů cloudových služeb na základě amerického soudního příkazu, a to bez ohledu na to, kde se úložiště dat fyzicky nachází.

Pro přístup k datům je podle čl. 48 GDPR však navíc potřeba, aby byl požadavek podložen mezinárodní smlouvou o právní pomoci. Poskytovatel digitálních služeb se tak může dostat do situace, kdy má povinnost data vydat podle CLOUD Act, a zároveň zákaz data vydat podle GDPR.

Útočná rétorika Donalda Trumpa

„Postavím se státům, které útočí na naše skvělé americké technologické společnosti. Digitální daně, legislativa a regulace digitálních trhů jsou všechny vytvořené proto, aby škodily a diskriminovaly americké technologie.“ Toto prohlášení zveřejnil v srpnu minulého roku americký prezident Donald Trump na své sociální síti Truth Social.

Sdělení dále následovaly hrozby uvalení dalších cel, pokud nebudou „diskriminační“ opatření zrušena. Evropská komise prostřednictvím své mluvčí Pauly Pinho ovšem reagovala, že je suverénním právem EU a jejích členských států regulovat ekonomické aktivity v souladu s jejich demokratickými hodnotami.

Americké sankce a soudci ICC

Americký vliv v digitální oblasti se projevuje i jinak než jen v hrozbách možnými budoucími cly. Někteří soudci či zástupci Mezinárodního trestního soudu (ICC) například nemohou kvůli americkým sankcím využívat služby amerických společností Visa či MasterCard, které dominují v rámci globální karetní sítě.

V říjnu 2025 tak ICC oznámil, že ukončí používání softwaru společnosti Microsoft. Soud tím reaguje nejen na americké sankce, ale posiluje i svou digitální autonomii a odolnost (software společnosti Microsoft byl do té doby používán i v tak citlivých oblastech jako jsou zavádění AI a fungování platformy na předkládání důkazů). Alternativu pro něj představuje Open Desk, vyvinutý německým centrem pro digitální suverenitu veřejné správy (Zendis).

AWS Blackout

V říjnu 2025 nastal výpadek služeb americké společnosti Amazon Web Services (AWS). Ta je jednou ze společností, které se nejvíc podílí na cloudovém zázemí pro Evropu. Blackout zasáhl sektor bankovníctví, média a komunikační služby.

Corinne Cath-Speth, odbornice na cloud computing, v reakci na incident vyjádřila obavu, že závislost EU na několika málo poskytovatelích cloudových služeb může být rizikem pro demokracii a svobodná média. Výpadek by totiž mohl vést k omezení přístupu k médiím a dalším službám.

Nedostatek technologických firem v Evropě

Podle Maria Draghiho, bývalého guvernéra Evropské centrální banky, je absence evropských technologických řešení zapříčiněna promarněním tzv. první digitální revoluce (od poloviny do konce 20. století) a následné zavedení internetu (začátek 90. let 20. století). Zatímco v USA vzniklo šest technologických společností s kapitalizací trhu nad 1 trilion dolarů, v Evropě nevznikla žádná.

I přes to, že existují výjimky, které představují společnosti jako Nokia nebo Ericsson (zaměřené

na výrobu kabelů a optických vláken), nelze podíl Evropy na globálním trhu srovnávat s USA a Čínou. Podle zprávy o evropské konkurenceschopnosti sestavené pro Evropskou komisi v roce 2024 to může být způsobeno právě přísnou regulací a vysokými nároky, které EU na společnosti klade.

Berlínská deklarace

Členské státy EU začínají brát otázku digitální nezávislosti stále vážněji. To dokazuje mimo jiné i summit o evropské digitální nezávislosti, který proběhl v listopadu minulého roku v Berlíně a na kterém byla podepsána Deklarace pro evropskou digitální nezávislost (tzv. Berlínská deklarace).

Přestože se nejedná o právně závazný dokument, obsahuje politické závazky a cíle, které mají směřovat právě k vymanění EU z vlivu USA a Číny. Deklarace směřuje k vytvoření strategické digitální autonomie EU. Ta pak zahrnuje technologickou a regulační autonomii, posílení konkurenceschopnosti i ochranu demokracie či posílení odolnosti vůči krizím.

Dosavadní snahy

Mnohé členské státy EU provádějí kroky k dosažení digitální suverenity i samostatně. Například rakouská armáda se přesunula od Microsoftu k softwaru evropského poskytovatele, obdobné kroky přitom učinily i některé německé spolkové země. Dánské školy přestaly v roce 2024 používat produkty společnosti Google a nizozemská vláda označila digitální suverenitu za budoucí prioritu.

Koordinovat vnitrostátní vývoj evropských digitálních řešení a směřování k digitální suverenitě si klade za cíl mj. také Konsorcium evropské digitální infrastruktury Digital Commons (DC EDIC). To začalo fungovat na konci minulého roku v Haagu a jeho stávajícími členy jsou Francie, Německo, Nizozemsko a Itálie.

Poznámky

- [1] Konkrétně jde o chrámy Preah Vihear, Ta Muen Thom a Ta Krabey (též známý jako Ta Kwai).
- [2] Mimo jiné předseda vlády Kambodži mezi lety 1985-1993 a 1998 až 2023. Současným předsedou vlády je jeho syn, Hun Manet.

Zdroje

- AI Continent – new cloud and AI development act. (2025). *European Commission*. Získáno z: https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/14628-AI-Continent-new-cloud-and-AI-development-act_en.
- Amazon internet service outage highlights EU's 'overwhelming reliance on Big Tech'. (2025, říjen). *Euronews*. Získáno z: <https://www.euronews.com/next/2025/10/21/amazon-internet-service-outage-highlights-eus-overwhelming-reliance-on-big-tech>.
- Amnesty calls on governments to reign in Big Tech. But as Trump's tech threat looms, will they?. (2025, srpen). *Euronews*. Získáno z: <https://www.euronews.com/next/2025/08/29/amnesty-calls-on-governments-to-reign-in-big-tech-but-as-trumps-tech-threat-looms-will-the>.
- Czerniawski, M. (2025, prosinec). EU's Digital Sovereignty and the Rights-Based Imperative. *Verfassungsblog*. Získáno z: <https://verfassungsblog.de/digital-sovereignty-and-the-rights/>.
- Digital sovereignty: Europe's declaration of independence?. (2026, leden). *Atlantic Council*. Získáno z: <https://www.atlanticcouncil.org/in-depth-research-reports/report/digital-sovereignty-europes-declaration-of-independence/>.
- EU. (2025). *Declaration for European Digital Sovereignty*. Dostupné z: https://cdn.table.media/assets/europe/declaration-for-european-digital-sovereignty_final.pdf.
- EU defends sovereign right to regulate tech against Trump's latest tariff threat. (2025). *Euronews*. Získáno z: <https://www.euronews.com/my-europe/2025/08/26/eu-defends-sovereign-right-to-regulate-tech-against-trumps-latest-tariff-threat>.
- EU tech chief faces pressure to confront Trump over digital threats. (2025, srpen). *Euronews*. Získáno z: <https://www.euronews.com/next/2025/08/29/eu-tech-chief-faces-pressure-to-confront-trump-over-digital-threats>.
- Europeans are dangerously reliant on US tech. Now is a good time to build our own. (2026). *The Guardian*. Získáno z: <https://www.theguardian.com/commentisfree/2026/feb/17/europeans-are-dangerously-reliant-on-us-tech-now-is-a-good-time-to-build-our-own>.
- France to ban officials from US video tools including Zoom, Teams. (2026, leden). *Politico*. Získáno z: <https://www.politico.eu/article/france-ban-officials-us-video-tools-zoom-teams-visio/>.
- International Criminal Court to ditch Microsoft Office for European open source alternative. (2025, říjen). *Euractiv*. Získáno z: <https://www.euractiv.com/news/international-criminal-court-to-ditch-microsoft-office-for-european-open-source-alternative/>.
- Knirsch, F. (2025, listopad). What is the US CLOUD Act? The underestimated risk to European company data and digital sovereignty. *Sproof*. Získáno z: <https://www.sproof.com/en/what-is-the-us-cloud-act-the-underestimated-risk-to-european-company-data-and-digital-sovereignty/>.
- Zahájení činnosti konsorcia EDIC Digital Commons s cílem posílit technologickou suverenitu Evropy. (2025, prosinec). *European Commission*. Získáno z: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/cs/news/digital-commons-edic-launches-advance-europes-technological-sovereignty>.

Fotografie

- [1] Francie zakazuje úředníkům používat MS Teams. Lyonská radnice, autor: Tobiáš Ševčík, 20.5. 2025, zdroj: vlastní archiv autora.

Aktuality sekce Mezinárodní politika, byznys a lidská práva

Tobiáš Ševčík

Éra globálního vodního bankrotu

Dle nové zprávy z pera Institutu pro vodu, životní prostředí a zdraví Univerzity OSN (UNU-INWEH) došlo již k nenávratnému poškození některých globálních vodních systémů. Nedostatek vody dopadá na téměř polovinu světové populace, přičemž více než dvě miliardy lidí nemá přístup k bezpečně spravované pitné vodě.

Situaci už nelze vystihnout pouze pojmem „krize“. Svět již vstoupil do éry „vodního bankrotu“, tedy stavu, ve kterém vodní systém nejenže není schopen uspokojit poptávku po vodě, ale kdy již došlo k trvalým škodám, které znemožňují jeho obnovení.

Kaveha Madani, hlavní autor zprávy, považuje za zřejmé, že pokud tento problém bude i nadále řešen pouze pomocí krátkodobých opatření, ekologické škody se pouze prohloubí. Zpráva jasně volá po přijetí dlouhodobých řešení jako jsou limity pro odběr vody, ochrana již postižených oblastí před dalším poškozením, revize skladů pěstovaných plodin či přehodnocení umístění a velikosti měst. Důležité je i veřejné přiznání vodního bankrotu.

Nárůst a nové metody pašování kokainu do Evropy

Evropský policejní úřad (Europol) konstatuje bezprecedentně vysoký příliv pašovaného kokainu do Evropy. Kokain, pocházející převážně z latinskoamerické produkce, bývá pašován pomocí různých komerčně nedostupných malých plavidel. Jedná se například o poloPONORNÁ plavidla, která oproti lodím odolávají lépe detekci ze strany úřadů a zároveň si postačí s méně kvalifikovanou osádkou než plavidla plně ponorná.

Kokain se vozí skrytě. Schovaný bývá například v trupu plavidla, zakrytý nezávadným nákladem či dokonce smíchaný s jinými materiály, jež fun-

Ilustrační fotografie sady na testování drog [1]

gují jako nosiče. Pašování již neprobíhá převážně skrze velké přístavy za pomoci korupčního jednání. Kokain bývá častěji dovážen do menších přístavů nebo vyzvedáván menšími plavidly přímo na moři. Práce úřadů se tak stává těžší a stále více nákladnou.

Návrhy omezující přístup dětí k sociálním sítím

Austrálie se v prosinci minulého roku stala první zemí světa, jež zakázala dětem mladším 16 let vybrané sociální sítě. Podobné kroky zvažují nyní i Dánsko, Francie, Indie, Indonésie, Malajsie, Rakousko, Řecko, Slovinsko, Spojené království či Španělsko. Krok zvažuje i česká vláda.

Často skloňovaným důvodem pro zákaz je nejen ochrana dětí před internetovými predátory a šikanou, ale také obecně snaha ochránit jejich

psychické zdraví. Jako další argument je zmiňován i vliv sociálních sítí na vzdělávání a vývoj dětí.

Indonésie asijským průkopníkem: Zákaz jízdy na slonech

Indonésie se stala první asijskou zemí, jež zakázala jízdu na slonech. Tato aktivita je přitom populární turistickou atrakcí nejen v této zemi, ale i v dalších zemích regionu. Trénink, který sloni podstupují, je přitom experty dlouhodobě označován za stresující a bolestivý. Indonéská vláda ke kroku přistoupila poté, co tento problém získal širokou pozornost na tamních sociálních sítích.

Na Bali, turisty nejvíce navštěvovaném indonéském ostrově, není již jízda na slonech oficiálně možná od konce ledna. V okolních zemích však tyto praktiky pokračují. Aktivisté za práva zvířat z organizace PETA nyní vyzývají vlády Thajska, Nepálu, Laosu a Indie k přijetí obdobných opatření.

Zdroje

- Anderson, S. (2026, leden). World Enters New Era of Water Crisis, UN Says. *Health Policy Watch*. Získáno z <https://healthpolicy-watch.news/world-enters-new-era-of-water-crisis-un-says>.
- Datta, A. (2026, únor). Greece throws support behind social media bans for kids. *Euractiv*. Získáno z <https://www.euractiv.com/news/greece-throws-support-behind-social-media-bans-for-kids/>.
- EUROPOL. (2026). *Europol Spotlight, Diversification in maritime cocaine trafficking modi operandi*. Dostupné z https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/Diversification_in_maritime_cocaine_trafficking_modi_operandi.pdf.
- Gencturk, A. (2026, únor). Young people should be protected from digital addiction, stresses Greek premier. *Anadolu Ajansı*. Získáno z <https://www.aa.com.tr/en/europe/young-people-should-be-protected-from-digital-addiction-stresses-greek-premier/3834779>.
- Greece to soon announce social media ban for children under 15, government source says (2026, únor 3). *Reuters*. Získáno z <https://www.reuters.com/sustainability/society-equity/greece-soon-announce-social-media-ban-children-under-15-government-source-says-2026-02-03/>.
- Indonesia bans elephant riding in landmark welfare move (2026, leden 27). *World Animal Protection*. Získáno z <https://www.worldanimalprotection.org/latest/news/indonesia-bans-elephant-riding-to-protect-welfare/>.
- Kertopati, L. & and Ajengrastri, A. & Armstrong, K. (2026, březen). Indonesia to ban social media and other online platforms for under 16s. *BBC*. Získáno z <https://www.bbc.com/news/articles/cvg50168ddgo>.
- Kharpal, A. (2026, únor). India discussing age-based restrictions with social media firms, top minister says. *CNBC*. Získáno z <https://www.cnbc.com/2026/02/17/india-age-based-social-media-curbs.html>.
- Lai, S. Y. (2026, únor). Indonesia becomes first Asian country to ban elephant rides. *Arab News*. Získáno z <https://www.arabnews.com/node/2631610/world>.
- Lazarová, D. & Slížek, D. (2026, únor). Czech government weighs social media ban for under 15s. *Radio Prague International*. Získáno z <https://english.radio.cz/czech-government-weighs-social-media-ban-under-15s-8877127>.
- Madani, K. (2026). *Global Water Bankruptcy. Living Beyond Our Hydrological Means in the Post-Crisis Era*. Získáno z unu.edu: <https://unu.edu/inweh/collection/global-water-bankruptcy>.
- Malaysia says it plans to ban social media for under-16s (2026, únor 24). *Reuters*. Získáno z <https://www.reuters.com/world/asia-pacific/malaysia-says-it-plans-ban-social-media-under-16s-2026-02-24/>.
- Slovenia prepares legislation to ban social media for under-15s (2026, únor 5). *Reuters*. Získáno z <https://www.reuters.com/world/europe/slovenia-preparing-law-ban-access-social-media-minors-under-15-2026-02-05/>.
- Wertheimer, T. (2026, únor). Spain announces plans to ban social media for under-16s. *BBC*. Získáno z <https://www.bbc.com/news/articles/c5y2nddvmry0>.
- Woolston, S. & Shuldiner, H. (2025, květen 16). Under the Radar: What Hundreds of Narco Sub Seizures Tell Us About Global Cocaine Routes. *InSight Crime*. Získáno z <https://insightcrime.org/news/under-radar-what-hundreds-ofnarco-sub-seizures-tell-us-about-global-cocaine-routes/>.

Fotografie

- [1] Ilustrační fotografie sady na testování drog. Sada na testování drog, autor: Michaela Luzio Stenzel, 20. 10. 2020.

4) Česká republika a lidská práva

Vedoucí sekce: *Livia Ivánková*

Nové aspekty ochrany obětí sexuálního zneužívání: obnovené řízení před Ústavním soudem ve věci zneužití knězem?

Gabriela Grünová

Po zásahu Evropského soudu pro lidská práva bylo před Ústavním soudem obnovené řízení ve věci oznámeného jednání kněze, které mohlo naplňovat znaky trestného činu znásilnění. Evropský soud pro lidská práva totiž konstatoval, že Česká republika svým původním postupem a rozhodnutím porušila své závazky vyplývající z Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.

Procesní vývoj případu v řízení před OČTŘ a českými soudy

Orgány činné v trestním řízení (OČTŘ) zahájily v roce 2015 úkony trestního řízení z důvodu podezření ze spáchání trestného činu znásilnění, kdy se kněz římskokatolické církve měl dopustit sexuálního zneužívání stěžovatelky, a to mezi lety 2002–2014. Policejní orgán provedl výslechy dotčených osob i svědků, zajistil relevantní korespondenci a znalecké posudky z oboru psychiatrie a psychologie.

Police v této věci třikrát odložila, přičemž opakovaně uzavřela, že jednání nenaplňuje znaky trestného činu znásilnění, později ani sexuálního nátlaku, a to zejména s poukazem na to, že stěžovatelka intimní styky neodmítla fyzickým odporem a měla je strpět výměnou za hmotné zabezpečení sebe a své rodiny. Obvodní státní zastupitelství první dvě usnesení o odložení policejním orgánem zrušilo pro nedostatečné prověření a nedostatečné právní posouzení, zejména proto, že policejní orgán zvažoval pouze trestný čin znásilnění. Třetí usnesení o odložení již stěžovatelka nenapadla.

V roce 2020 podala stěžovatelka podnět k městskému státnímu zastupitelství k výkonu dohle-

Podezřelý se k sexuálním stykům se stěžovatelkou doznal, avšak popřel jakékoliv násilí [1]

du na činnost obvodního státního zastupitelství, na jehož základě městské státní zastupitelství konstatovalo, že závěry policie o dobrovolnosti nejsou odůvodněné a že jednání mohlo naplnit znaky sexuálního nátlaku spočívajícího ve zneužití náboženské závislosti a autority. Současně však uvedlo, že u tohoto trestného činu již uběhla pětiletá promlčecí lhůta.

Ústavní stížnost podaná stěžovatelkou byla následně odmítnuta s poukazem na vypořádání se s námitkami stěžovatelky městským státním zastupitelstvím, přičemž Ústavní soud mimo jiné konstatoval jakési zadostiučinění, jež bylo poskytnuto tím, že městské státní zastupitelství v rámci dohledu shledalo pochybení policejních orgánů.

Zásah Evropským soudem pro lidská práva

Stěžovatelka se po neúspěchu před ÚS obrátila na Evropský soud pro lidská práva (ESLP) [1], u kterého se svou stížností proti České republice ve věci sexuálního napadení knězem uspěla. Ve svém rozhodnutí ESLP shledal porušení zákazu špatného zacházení [2] a práva na respektování soukromého života [3], jež ČR vyplývají z Evropské úmluvy o ochraně lidských práv. Dospěl přitom k závěru, že Česká republika vykládala právní úpravu nekonsensuálních sexuálních aktů a zásahů do tělesné a morální integrity jednotlivce nepřiměřeně restriktivním způsobem.

Soud zdůraznil, že stát je nositelem pozitivního závazku nejen takové jednání kriminalizovat, ale též zajistit jeho účinné a nestranné vyšetření a případné stíhání. Příslušné orgány jsou povinny důsledně prověřit všechna relevantní tvrzení oběti a usilovat o úplné objasnění skutkového stavu, včetně identifikace odpovědných osob. Jen tak lze zabránit vzniku dojmu faktické tolerance obdobného jednání a současně garantovat reálnou ochranu základních práv.

Ačkoliv se ESLP nevyjádřil k otázce trestní odpovědnosti kněze, jelikož tato otázka přesahuje rámec jeho pravomoci, shledal v dané věci porušení základních práv stěžovatelky. V návaznosti na toto zjištění jí přiznal zadostiučinění ve formě náhrady nemajetkové újmy za útrapy a úzkosti spojené s jednáním pachatele a absencí účinného trestního stíhání.

Jak rozhodl ÚS v obnoveném řízení?

ÚS zohlednil závěry ESLP a shledal, že OČTŘ svým postupem porušily právo stěžovatelky na účinné vyšetřování, jež vyplývá z práva na nedotknutelnost osoby, zákazu nelidského a ponižujícího zacházení a práva na respektování soukromého života. Současně zrušil sdělení městského státního zastupitelství a usnesení policie a vrátil ji k dalšímu řízení s tím, že svým nálezem nijak nepředjímá závěry o případné trestní odpovědnosti podezřelé osoby.

Jedna třetina pléna ÚS [4] však uplatnila k nálezu odlišné stanovisko. Ústavní soudci s odlišným stanoviskem vyjádřili nesouhlas s procesním postupem většiny a namítli, že rozhodnutím ve

prospěch stěžovatelky došlo k excesu. Podle disentujících soudců totiž stěžovatelka nevyčerpala všechny zákonem předvídané procesní prostředky ochrany svých práv, když nepodala stížnost proti usnesení o odložení věci. Za této situace disentující soudci upozorňují, že ÚS porušil Ústavu, dopustil se svévole, vyvolal pochybnosti o své nestrannosti a riskuje ztrátu autority.

Dopady nálezu Ústavního soudu a jeho význam pro obdobné případy

ÚS ve svém nálezu konstatoval, že postup OČTŘ při prověřování podezření ze znásilnění vykazoval závažná pochybení, jež ve svém důsledku vedla k tzv. sekundární viktimizaci [5] poškozené. Ve svém odůvodnění podrobně identifikoval konkrétní deficitní momenty vyšetřování, zejména nedostatečně citlivý přístup k výpovědi poškozené a absenci adekvátního zohlednění specifík sexuálního násilí. Současně ÚS formuloval několik zásad a interpretačních vodítek pro budoucí praxi dotčených orgánů, která mohou přispět k posílení ochrany obětí sexuálního násilí v trestním řízení.

Soud akcentoval povinnost OČTŘ aplikovat existující právní úpravu způsobem, jež reflektuje zvláštní zranitelnost obětí sexuálních trestných činů, a to v souladu s ústavněprávními požadavky na ochranu lidské důstojnosti, osobní integrity a práva na účinné vyšetřování, čímž se mají OČTŘ v co nejvyšší míře vyhnout právě výše zmiňované sekundární viktimizaci obětí. ÚS konstatoval nepřipustnost očerňování obětí, přenášení viny za sexuální násilí na oběti či bagatelizaci jejich újmy. Zmínil i nutnost schopnosti OČTŘ posuzovat skutkové okolnosti případu i z hlediska oběti, nikoliv pouze z hlediska podezřelého. V neposlední řadě je navíc povinností OČTŘ veškerá tvrzení a důkazy prošetřit natolik důsledně, aby o skutkových okolnostech nebyly žádné pochybnosti. Je stěžejní, aby z odůvodnění rozhodnutí dotčeného orgánu vyplývalo, která konkrétní skutková tvrzení se v průběhu dokazování potvrdila či vyvrátila, a zda závěry nenaplňují znaky skutkové podstaty některého z trestných činů.

Jak ostatně zdůraznil i ÚS, samotná existence trestněprávní úpravy ochrany obětí neznamená naplnění pozitivních závazků státu vyplývajících z mezinárodních úmluv. Rozhodující je, zda jsou tato ustanovení v praxi efektivně aplikována, a to

včetně zohlednění okolností každého jednotlivého případu. Přijetí zákona, který zůstane jen na úrovni formální deklarace bez řádné implementace, může totiž důvěru obětí v právní stát podkopat dokonce zásadněji než samotná absence takové právní úpravy.

Tento náleze by měl přispět k posunu způsobu řešení těchto případů v ČR směrem k vyšším standardům citlivosti a profesionality, odpovídajícím specifické povaze sexuálně motivovaných deliktů, a ke snížení projevů sekundární viktimizace. Ideálním stavem je procesní prostředí, v němž oběti nebudou vystaveny pochybnostem o smyslu podání oznámení, o řádném a nestranném prověření jejich tvrzení ani o tom, zda jejich výpovědi bude přiznána patřičná váha.

Zároveň je však třeba realisticky připustit, že samotné rozhodnutí nemůže představovat zásadní zlom, neboť proměna dané oblasti nepředstavuje proces, který by mohl být náhle transformován jediným nálezem. Přesto je tento náleze bezpochyby významným krokem směřujícím k posílení ochrany obětí sexuálního zneužívání a ke zvýšení standardů procesních postupů při řešení těchto trestných činů.

Poznámky

- [1] Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 12. prosince 2024 ve věci č. 10145/22, Y proti České republice.
- [2] Čl. 3 Evropské Úmluvy o ochraně lidských práv a svobod
- [3] Čl. 8 Evropské Úmluvy o ochraně lidských práv a svobod
- [4] Disentní stanovisko uplatnili ústavní soudci Tomáš Langášek, Milan Hulmák, Veronika Křestanová, Dita Řepková a Jan Wintr.

Verdikt ESLP nelze chápat jako stanovisko k vině dotyčného kněze, ani jako výzvu k obnově řízení [2]

- [5] Sekundární viktimizací se rozumí situace, kdy je oběť po primárním zásahu do své integrity vystavena dalšímu traumatizujícímu zacházení v důsledku necitlivých či nevhodně nastavených procesních postupů a dochází tak k opětovnému prožití traumatu v rámci samotného trestního řízení.

Zdroje

Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod. Dostupné z: https://www.echr.coe.int/documents/d/echr/convention_ces.

Nález Ústavního soudu ze dne 7. ledna 2026, sp. zn. Pl. ÚS 27/25. *Obnovené řízení po rozsudku ESLP ve věci Y. proti ČR - účinné vyšetřování znásilnění a sexuálního nátlaku ze strany duchovního.* Dostupné z: https://nalus.usoud.cz:443/Search/GetText.aspx?sz=Pl-27-25_2.

Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 12. prosince 2024 ve věci č. 10145/22, Y proti České republice. Dostupné z: https://mezisoudy.cz/databaze-judikatury/detail-rozhodnuti/9d-4c7bc7-b8ed-11ef-be17-005056b43026_y.

Kamila Abbassi. (2026, leden). Policie musí došetřit nahlášené jednání kněze, které by mohlo naplňovat znaky znásilnění [tisková zpráva]. Získáno z <https://www.usoud.cz/aktualne/policie-musi-dosetrit-nahlasene-jednani-kneze-ktere-by-mohlo-naplnovat-znaky-znasilneni>.

Ústavní soud (2026). Otázky a odpovědi k nálezu Ústavního soudu ve věci práva na účinné vyšetřování oběti možného znásilnění ze strany kněze (náleze sp. zn. Pl. ÚS. 27/25). Získáno z: https://www.usoud.cz/fileadmin/user_upload/Tiskova_mluvci/Publikovane_nalezky/2026/Ot%C3%A1zky_a_odpov%C4%9Bdi_%C3%BA%C4%8Dinn%C3%A9_vyset%C5%99ov%C3%A1n%C3%AD_2026.pdf.

Fotografie

- [1] Podezřelý se k sexuálním stykům se stěžovatelkou doznal, avšak popřel jakékoli násilí. Ilustrační fotografie lavice v kostele, autorka: Gabriela Grünová, zdroj: vlastní archiv autorky.
- [2] Verdikt ESLP nelze chápat jako stanovisko k vině dotyčného kněze, ani jako výzvu k obnově řízení. Budova ESLP ve Štrasburku, autorka: Aneta Cermanová. Upraveno: oříznutí.

Aktuality české sekce

Ondřej Kučera

Novelizace stavebního zákona

Pouhý den po uvedení ministrů do funkcí vyjádřila vláda souhlasné stanovisko k novelizaci stavebního zákona. Ve zrychleném procesu ji chce nechat projít Parlamentem do léta. Celá úprava se zakládá na principu – jedno řízení, jeden úřad, jedno rozhodnutí.

„Není čas ztrácet čas. Česká republika má jeden z nej-pomalejších povolovacích procesů v Evropě,“ uvedla k návrhu ministryně pro místní rozvoj Zuzana Mrázová. Duch úpravy tak směřuje ke konci přemrštěné regulace. Co ale skutečně skýtá?

Upravený předpis nahrazuje dosavadní strukturu stavebních úřadů. Namísto nich vytváří 13 úřadů rozvoje území kraje s pracovišti v obcích s rozšířenou působností. Nově se zavádí také ústřední orgán – Úřad rozvoje území České republiky. Dal by se tak označit za jakýsi „stavební superúřad“, jak výstižně poznamenal advokát Vojtěch Faltus.

Tento úřad vznikne spojením Dopravního a energetického stavebního úřadu (DESÚ) a stavebních úřadů ministerstvech. Bude povolovat takzvané vyhrazené stavby a přebere řešení vyvlastňování, které doteď spadalo pod DESÚ. O vyhrazenou stavbu půjde v případě, že její celková podlahová plocha přesáhne 10 000 m². Podle důvodové zprávy zákona by taková budova měla obsahovat 100 až 200 bytů. Velké projekty tak budou nově centrálně schvalovány.

Chystá se také zjednodušení povolovacího procesu. Nově má být ochrana veřejných zájmů, která je nyní realizována dotčenými orgány prostřednictvím závazných stanovisek a vyjádření, řešena přímo úřadem, který řízení vede. Rozhodnutí o povolení záměru tak má svým způsobem nově zahrnovat také závazná stanoviska či vyjádření[1]. Kvůli náročnosti některých stanovisek však nebude tato integrace stoprocentní.

Závazná stanoviska státní památkové péče nebo Agentury ochrany přírody a krajiny mají zůstat zachována. Naopak hasičský sbor bude nově vy-

Pomůže stavební novela stavařům? [1]

dávat pouze vyjádření. Omezené pravomoce se však netýkají jen úřadů, ale i sousedů. K řadě jejich námitek ke stavbě se totiž nově nemá přihlížet.

Další změna přichází v územním plánování, kde se posiluje pravomoc rady obce a kraje. Při jejich souhlasu bude možné se od územního plánu odchýlit. Investor tak nově nemusí radě předkládat územní studii, která dříve byla pro možnost odchýlení nutná. Stačí pouze souhlas rady. Ohebný má být i nově hlukový limit, který za určitých podmínek nebude nutné dodržovat.

Česká komora autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě (ČKAIT) se proti návrhu tvrdě vymezila a identifikovala 13 zásadních problémů. Varuje například před zhoršením požární bezpečnosti, odlivem pravomocí hasičského sboru. Dále vidí problém v lehčím odchýlení

se od územního plánu. „*Občané mají mít jen velmi omezené možnosti, jak ovlivnit, aby vedle jejich rodinného domu nevyrostla továrna, vysoký bytový dům nebo klidně vepřín. Toto riziko se týká úplně všech obyvatel České republiky,*“ varuje šéf ČKAIT Robert Špalek. Komora zároveň zpochybňuje mýtus o pomalém povolování. Podle její studie je u 80 % staveb proces hotov do jednoho roku a u poloviny dokonce do šesti měsíců.

Škrty v justici

V rámci celkových úspor státu, začal nový ministr spravedlnosti – Jeroným Tejc mluvit o rušení méně vytížených soudů a i o možné revizi soudní mapy. Současnou síť soudů si tak podle Tejce nemůžeme dovolit. Nová soudní mapa by tak měla lépe reflektovat demografické změny země. Jak si tuto změnu, ale Tejc představuje?

Ministr plánuje změnu soudní mapy realizovat ve třech etapách, přičemž první fáze by se měla dotknout nejmenších pracovišť s nízkým počtem nových případů. Tato etapa se dotkne hlavně Prahy, Brna a Plzně. Změna by se měla dotknout hlavně soudců a veřejnost by si jich neměla podle ministerstva ani všimnout. V druhé etapě budou spojovány ty okresní soudy, které mají méně jak 25 soudců. Menší počet soudců není jediným kritériem pro zrušení pobočky. Ministr chce v tomto případě zohlednit jak dostupnost tak dojezdnost. V poslední etapě se stát zbaví nepotřebných budov soudů. Tato část reformy však bude složitější hlavně co se týče přesunu úředníků.

Hlavním přínosem má být podle ministra Tejce zefektivnění organizace práce a zjednodušení a specializace soudců. Celkem se má tak snížit počet okresních soudů o 20 až 30 procent. Mělo by se tak ušetřit v řádu stovek milionů.

K úsporám v rámci justice se přidal i Parlament České republiky, který výrazně zkrátil rozpočet Ústavního soudu. Zatímco ještě v roce 2021 hospodařila instituce s částkou 41 milionů korun, pro rok 2026 byl rozpočet snížen na 25,7 milionu korun. „*Narážíme na hranici možného,*“ uvedl k aktuální situaci generální sekretář soudu Vlastimil Göttinger. Situace je však natolik vážná, že hrozí i omezení základního provozu sídla soudu, včetně rizika trvalé odstávky výtahů či omezení údržby historické budovy.

Zohlednění náhrady bolestného u zlovolného jednání škůdce

Nejvyšší soud se ve svém nedávném rozsudku sp. zn. 30 Cdo 3059/2025 zabýval otázkou, která ovlivňuje výši odškodnění za nemajetkovou újmu způsobenou nesprávným úředním postupem. Jádrem sporu bylo, zda se do náhrady za duševní útrapy mají promítnout i okolnosti zvláštního zřetele hodné. Konkrétně tím soud myslí motivaci a chování aktérů, kteří k újmě vedli. Nejvyšší soud tak finálně rozsekl „soudní ping-pong“ nižších instancí, který trval od roku 2017.

Celý případ odstartoval v dubnu 2015, kdy byla žalobkyně se svými dětmi neoprávněně vystěhována z domu v Praze 4. Exekuce byla zinscenována jejím tehdejším manželem ve spolupráci se soudní exekutorkou. Žalobkyně musela svůj domov opustit bez varování, což u ní vedlo k obnovení psychických problémů.

Obvodní soud pro Prahu 2 i Městský soud v Praze sice uznaly nesprávný úřední postup exekutorky, odmítly však při stanovení výše náhrady zohlednit její chování. To přitom soudy samy označily za zlovolné (úmyslně poškozující) a doprovázené snahou o manipulaci s důkazy a jejich falšování. Podstatné jsou tak podle soudů následky na zdraví poškozené a nikoliv motivace škůdce. Výši odškodnění soudy nižší instance určily přes 650 tisíc korun.

S tímto právním názorem se ovšem neztotožnil Nejvyšší soud, který navázal na svá předešlá rozhodnutí. Podle něj je chování škůdce při určování odškodnění klíčovým faktorem, který nelze opomenout. Zákon totiž vyžaduje, aby soudy zohlednily takzvané okolnosti zvláštního zřetele hodné. Mezi ně podle názoru dovolacího soudu patří zneužití autority či snaha o vytváření falešných důkazů. Tyto okolnosti jsou pro poškozeného výrazně citlivější a měly by být promítnuty do odškodnění.

Poznámky

[1] Vyjádření je pro úřad pouze doporučením, zatímco závazným stanoviskem se musí řídit.

Zdroje

[autor neuveden]. (2025, prosinec). Vláda schválila novelu stavebního zákona. Přináší jasná pravidla, rychlejší povolování a sil-

- nější roli obcí [tisková zpráva]. Dostupné z: <https://mmr.gov.cz/cs/ostatni/web/novinky/vlada-cr-schvalila-novelu-stavebniho-zakona-prinas>.
- Vejvodová, A. (2. února 2026). Novela stavebního zákona omezuje námitky sousedů. Hrozí lavina soudních sporů. *Česká justice*. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/2026/02/novela-stavebniho-zakona-namitky-sousedu/>.
- Fišer, V. & Szücssová, I. (5. února 2026). Jaké klíčové změny přináší návrh novely stavebního zákona? *epravo.cz*. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/jake-klicove-zmeny-prinasi-navrh-novely-stavebniho-zakona-120604.html>.
- Zdislavová, G. (11. února 2026). S vyloučením veřejnosti. Co skrývá stavební novela. *Seznam Zprávy*. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/ekonomika-byznys-reality-tovarna-ci-veprin-za-humny-novela-otevre-cestu-k-obchazeni-uzemnich-planu-298460>.
- Redakčně upravená tisková zpráva ČKAIT ze dne 30. ledna. Inženýři varují před novelou stavebního zákona: Zvýhodňuje prý velké hráče. Hrozí další krize? *BusinessINFO*. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/clanky/inzenyri-varuji-pred-novelou-stavebniho-zakona-zvyhodnuje-pry-velke-hrace-hrozi-dalsi-krize/>.
- Paseková, E. (12. ledna 2026). Úspory v justici? Malý soud neznamená méně práce, upozorňují šéfové soudů. *Česká justice*. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/2026/01/uspory-v-justici-maly-soud-rusení/>.
- Šulcová K. (18. ledna 2026). Tejc plánuje zrušit některé okresní soudy kvůli úsporám. *ČT24*. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/domaci/tejc-planuje-zrusit-nektere-okresni-soudy-kvuli-usporam-369052>.
- Dršina, M. (18. února 2026). Škrty pro Ústavní soud jdou až na dřev, hrozí i trvalá odstávka výtahů. *Česká justice*. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/2026/02/skrty-pro-ustavni-soud-jdou-az-na-dren-hrozi-i-trvala-odstavka-vytahu/>.
- Tejc chce slučovat okresní soudy ve třech etapách. První fáze bude podle něj nejrychlejší. (20. února 2026). *iROZHLAS*. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/tejc-chce-slučovovat-okresni-soudy-ve-trech-etapach-prvni-faze-bude-podle-nej_2602201645_epo.
- Paseková E. (18. února 2026). Co se soudci ze zrušených soudů? S platem 200 tisíc mohou dojíždět jinak, míní Tejc. *Česká justice*. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/2026/02/soudci-zruse-ne-soudy-tejc/>.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 1. 2026, sp. zn. 30 Cdo 3059/2025. Nejvyšší soud. Dostupné z: https://www.nsoud.cz/fileadmin/user_upload/Uredni_deska/UD_-_civilni/Vyhlas._zneni_rozsudku_30_Cdo_3059_2025.pdf.
- Nejvyšší soud. (2026, leden). Nejvyšší soud: při určování výše náhrady bolestného a ztížení společenského uplatnění musí soudy zohlednit i úmyslné a zlovolné jednání škůdce. Nejvyšší soud. Dostupné z: <https://www.nsoud.cz/pro-verejnost-a-media/tisko-ve-zpravy/detail/nejvyssi-soud-pri-urcovani-vyse-nahrady-bolestneho-a-ztizeni-spolecenskeho-uplatneni-musi-soudy-zohlednit-i-umyslne-a-zlovolne-jednani-skudce>.
- Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky. (2025). Sněmovní tisk 67/0: Novela z. – stavební zákon. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=10&CT=67&CT1=0>.

Fotografie

- [1] Pomůže stavební novela stavařům? Stavba budovy v Brně na Burešově ulici (2), autor: Ondřej Kučera, 24. 2. 2026, zdroj: vlastní archiv autora.

Monitoring lidskoprávních publikací

Přehled aktuálních článků o lidských právech

Adéla Krejčířová

Vnitrostátní právo

Nováková, V.: Alternativy k omezení svéprávnosti se zaměřením na jmenování opatrovníka dle § 465 ObčZ. Právní rozhledy 1-2/2026.

Střechová, A.: Typy řízení, v nichž má docházet ke zjištění názoru nezletilého. Právní rozhledy 3/2026.

Šimek, O.: Jak český právní řád řeší sexuální obtěžování na pracovišti – a co by se dalo zlepšit? Právní rozhledy 1-2/2026.

Mezinárodní právo a právo Evropské unie

Hlavatý, D.: Anonymizace jako nástroj ochrany soukromí ve světle změny pojetí osobních údajů. Právní rozhledy 1-2/2026.

Kaňka, T.: Vybrané aspekty práva na spravedlivý proces ve světle judikatury ESLP a SDEU: Princip právní jistoty a zásada rei iudicatae, zásada rovnosti zbraní a princip kontradiktornosti. Trestněprávní revue 4/2025.

Koudelka, Z. & Citterbergová, A.: Důvěrnost komunikace obhájce s obviněným – k rozsudku ESLP. Bulletin advokacie 1-2/2026.

Malíř, J. & Svobodová, M.: Evropská zdravotní unie 5 let poté: nový právní rámec k účinnější reakci na přeshraniční zdravotní hrozby EU. Správní právo 1/2026.

Vorlíček Soukupová, J.: Data Act v kontextu zpracování osobních údajů. Bulletin advokacie 1-2/2026.

Politologie, mezinárodní vztahy a zahraniční politika

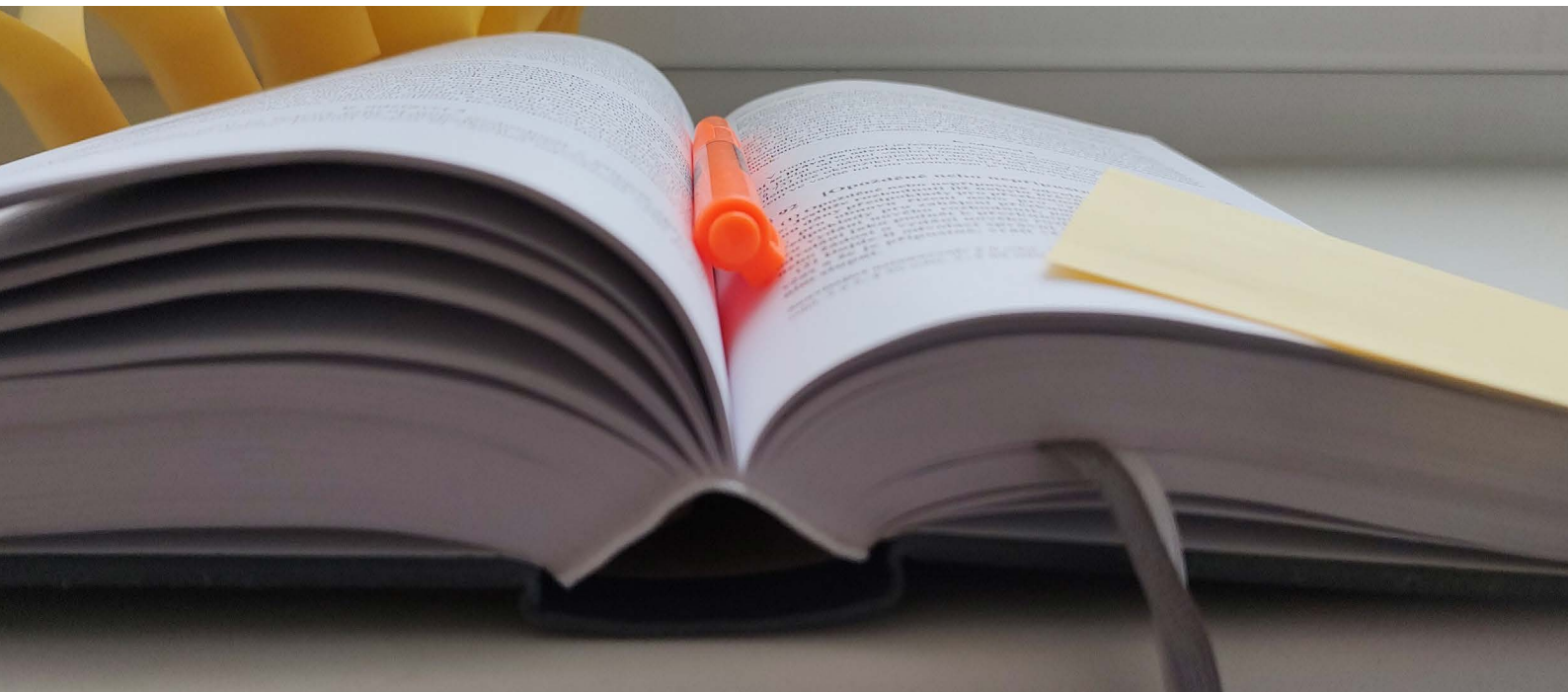
Beránková, M. & Konrádová, M.: Friedrich Merz the Leader Germany Needs? : CDU's Identity Crisis in the Age of Personalization. Czech Journal of Political Science 1/2026.

Jahan, B.: Sexual Violence in Armed Conflict - Prosecutorial Strategy of the International Criminal Court and Persistent Obstacles. Bratislava Law Review 2/2025.

Fotografie

[1] Ilustrační fotografie. Právní literatura (2), autor Jakub Dubják, 6. 8. 2025, upraveno: oříznuto.

Ilustrační fotografie [1]

Redakce Bulletinu

1) Mezinárodní trestní spravedlnost

Vedoucí sekce:

Mgr. Nikola Burdová

Nikola vystudovala Právnickou fakultu na Karlově univerzitě v Praze. Vedle lidských práv se zajímá o mezinárodní humanitární právo nebo také o právo trestní. V minulosti se věnovala například dobrovolnictví pro Amnesty International a zúčastnila se stáže v neziskové organizaci zaměřující se na uprchlické a azylové právo. Momentálně pracuje v advokátní kanceláři.

Mgr. Klára Popelková

Klára je studentkou Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně a během studia ji nejvíce oslovilo mezinárodní trestní právo, kterému by se chtěla věnovat i nadále. Absolvovala zahraniční studijní pobyt ve Slovinsku se zaměřením na srovnávací ústavní a mezinárodní právo. Ve volném čase byste ji nejčastěji potkali při sportu, na horách nebo při cestování s batohem na zádech.

Stážisté:

Bc. Lucie Bartáková: Lucie studuje poslední ročník oboru Právo a právní věda na Západočeské univerzitě v Plzni. Na studium navázala po absolvování bakalářského programu Právo v podnikání. Zajímá se o mezinárodní právo veřejné, zejména o mezinárodní trestní soudnictví a válečné právo. Ve volném čase ráda cestuje, píše knihy a poslouchá hudbu.

Lucie Pirklová: Lucie je studentkou pátého ročníku oboru Právo a právní věda na Univerzitě Karlově. Zajímá se o témata mezinárodního trestního a humanitárního práva, což dále prohloubila její stáž u Služby kriminální policie a vyšetřování ČR a dobrovolnictví pro organizaci UNICEF. Mezi její největší koníčky patří cestování a pečení.

Karolína Nešpůrková: Karolína je studentkou 3. Ročníku právnické fakulty Univerzity Karlovy. Absolvovala studijní stáž ve Velké Británii na

Northumbrijské univerzitě, kde se začala věnovat mezinárodnímu trestnímu právu. Momentálně pracuje v advokátní kanceláři se zaměřením na právo AI. Mezi její koníčky se řadí sport, cestování a čtení.

2) Evropský systém ochrany LP

Vedoucí sekce:

Mgr. Tomáš Opat

Tomáš vystudoval Právnickou fakultu Univerzity Karlovy, kde se věnoval především mezinárodnímu právu a lidským právům. Po škole nastoupil na stáž v NATO, kde působil v sekci politického plánování kanceláře generálního tajemníka. V současné době pracuje jako parlamentní asistent v Evropském parlamentu, kde se věnuje především otázkám týkajícím se výborů pro zahraniční vměšování a dezinformace a pro kulturu a vzdělávání.

Eliška Andrš, BA, MPhil

Eliška vystudovala právo na University of Cambridge a University of Oxford, přičemž na druhé jmenované se zabývala především právem na ochranu osobních údajů. Následně získala zkušenosti v oblasti GDPR a ochrany lidských práv a v současné době pracuje na právním komentáři ohledně EU AI Act pro Institute for Law and AI.

Stážisté:

Adéla Krejčířová: Adéla je studentkou třetího ročníku Právnické fakulty MUNI. Pomvěduje na Ústavu pro otázky soudnictví. Její oblastí zájmu jsou lidská práva a práva LGBTQI+ lidí. V květnu absolvovala kurz v Lyonu, který se zabýval právy queer lidí. Minulý rok dobrovolničila v Lize lidských práv. Ve volném čase čte fantasy knížky nebo háčkuje.

Anna Slezáková: Anna studuje čtvrtý ročník Právnické fakulty Univerzity Karlovy. Absolvovala stáž v Kanceláři vládního zmocněnce pro zastupování ČR před ESLP a na Odboru lidských práv a transformační politiky Ministerstva zahraničních věcí. Nejvíc ji zajímají témata právních, bioetiky a migrace.

Kryštof Urban: Kryštof je student 5. ročníku Právnické fakulty ZČU v Plzni. Absolvoval zahraniční pobyty ve Francii a Německu. Třetím rokem se věnuje obchodnímu a insolvenčnímu právu v přední české advokátní kanceláři. Dlouhodobě ho zajímají lidská práva, přičemž aktuálně se zaměřuje zejména na otázky náboženské svobody. Ve volném čase se věnuje triatlonu.

3) Mezinárodní politika, byznys a LP

Vedoucí sekce:

Mgr. Bc. Michaela Luzio Stenzel

Michaela vystudovala Právnickou fakultu Masarykovy univerzity a současně Mezinárodní vztahy a Evropská studia. Zajímá se o mezinárodní politiku, lidská práva a problematiku aplikace mezinárodního práva v kyberprostoru. Absolvovala stáže na Velvyslanectví ČR v Římě a Stálé misi ČR při OSN v New Yorku. Po dokončení studií působila jako OSN Dobrovolnice při Úřadu OSN pro drogy a kriminalitu v Sarajevu.

Mgr. Radek Tesař

Radek vystudoval Právnickou fakultu Masarykovy univerzity. Záhy po dokončení studia nastoupil jako stážista na Ústavní soud do týmu profesora Wintra. V současnosti již jako asistent působí v týmu místopředsedkyně Ústavního soudu profesorky Ronovské. Zajímá se o problematiku civilního práva procesního, a to zejména o insolvenční právo. Téměř tři roky pracoval v kanceláři insolvenčních správců, odkud se přesunul na praxi na insolvenční úsek ke Krajskému soudu v Brně.

Stážisté:

Madlen Seibertová: Madlen studuje třetím rokem obor Mezinárodní vztahy na Fakultě sociálních studií Masarykovy univerzity. Nejvíce se zajímá o postkomunistický prostor a Blízký a Střední východ, a to v kontextu lidských a potažmo ženských práv. Je studentskou redaktorkou univerzitního magazínu. Nejráději tráví volný čas na horách, jízdou na kole nebo četbou.

Kristýna Sýkorová: Kristýna studuje mezinárodní vztahy a politologii na CEVRO Univerzitě a zároveň postgraduální program MPA na Diplomatické akademii. Věnuje se tématům lidských práv, duševního zdraví a ESG, kterým se prakticky přibližuje skrze stáže ve Změně k lepšímu, Škole lidských práv i tvorbou metodických materiálů.

Tobiáš Ševčík: Tobiáš studuje Právo a právní vědu na Právnické fakultě Masarykovy univerzity. Středem jeho zájmu jsou ústavní právo a lidská práva. Působil jako pomocná vědecká síla na katedře ústavního práva a politologie, dříve též překládal. Ve volném čase rád čte, vaří a učí se jazyky. S šálkem ranní kávy nebo čaje je mu hned lépe.

Klára Čepičková: Klára studuje třetí ročník Právnické fakulty Masarykovy univerzity. Je členkou univerzitního týmu pro lidskoprávní Helga Pedersen Moot Court a pomvěduje na Ústavu pro otázky soudnictví. Nejvíce ji zajímá problematika genderově podmíněného násilí a sociálních rozdílů ve společnosti. Ve volném čase tancuje dancehall a čte.

BLOG NA WEBU CENTRA

Věděli jste, že na Blogu Centra jsou další krátké články o lidskoprávních tématech? Podívejte se zde.

Více na www.centrumlidskaprava.cz

4) Česká republika a lidská práva

Vedoucí sekce:

Mgr. Lívia Ivánková

Lívia je absolventkou Právnické fakulty Masarykovy univerzity, kde se již během studia začala odborně věnovat problematice lidských práv. Své profesní působení spojila s Nejvyšším soudem, na němž nejprve pracovala jako poradkyně pro otázky evropského práva a následně vedla oddělení analytiky a srovnávacího práva. Ve své práci se dlouhodobě zaměřuje na evropský systém ochrany lidských práv a právo Evropské unie. Odborné zkušenosti si rozšířila také během stáže u Evropského soudu pro lidská práva.

Stážisté:

Ondřej Kučera: Ondřej studuje na Masarykově univerzitě druhým rokem Právnickou fakultu a prvním rokem obor politologie na Fakultě sociálních studií. Nejvíce ho zajímají ústavní právo a lidská práva. Ve svém volném čase rád cvičí karate, kouká na seriály nebo čte knížky.

Jonáš Hodaň: Jonáš je studentem posledního ročníku na Právnické fakultě Masarykovy univerzity. Absolvoval stáže na Nejvyšším soudě v rámci věcněprávního senátu a na Ústavním soudě v týmu profesorky Ronovské. Předtím pracoval v advokátní kanceláři. Zajímá se především o civilní právo procesní, a to zejména o problematiku opravných prostředků.

Mgr. Gabriela Grünová: Gabriela absolvovala Prf MUNI a nyní je advokátní koncipientkou. V rámci svého studia i praxe se věnovala oblasti domácího násilí, institutu ombudsmana, životního prostředí a zajímá se i o otázky genderové rovnosti. Pletací jehlice u postele, doutnající santalové dřevo nebo kurz sítotisku u ní není nic neobvyklého.

www.centrumlidskaprava.cz

Centrum
pro lidská práva
a demokracii

Bulletin vydává Centrum pro lidská práva a demokracii

e-mail info@centrumlidskaprava.cz | web www.centrumlidskaprava.cz

Redakční rada Nikola Burdová, Klára Popelková, Eliška Andrš, Tomáš Opat, Michaela Stenzelová, Lívia Ivánková, Pavel Doubek, Koordinátor sekce téma Pavel Doubek,

Kontakt na editora info@centrumlidskaprava.cz, Sazba Jakub Dubják | ISSN 1804-2392.